

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 38243-5/2017/24

Datum: 17.4.2018

Zadeva: Predlogi Splošnih aktov o prenosni hitrosti, primerni za funkcionalen dostop do interneta, o kvaliteti univerzalne storitve in o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve ter Analiza vpliva sprememb aktov - povzetek pripomb in predlogov iz javne razprave in odgovori Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju agencija) je pred sprejemanjem ukrepov na trgu elektronskih komunikacij, ki bodo pomembno vplivali na trg, skladno z 204. členom ZEKom-1 dolžna pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti. Agencija je tako 22. 12. 2017 na svoji spletni strani objavila predloge in obrazložitve treh splošnih aktov, ki podrobnejše definirajo izvajanje univerzalne storitve. Agencija je poleg tega pripravila tudi Analizo vpliva sprememb navedenih splošnih aktov. Obenem je pozvala zainteresirano javnost, naj poda svoje pripombe oziroma morebitne predloge in mnenja do 23.2.2018.

Do roka, to je do 23. 2. 2018, je agencija prejela odzive operaterjev: A1 Slovenije, telekomunikacijske storitve, d.d. (v nadaljevanju A1 Slovenije), T-2, družba za ustvarjanje, razvoj in trženje elektronskih komunikacij in opreme, d.o.o. (v nadaljevanju T-2) in Telekoma Slovenije, d.d. (v nadaljevanju Telekom Slovenije) ter pripombe Skupnosti operaterjev elektronskih komunikacij (v nadaljevanju SOEK).

V nadaljevanju je povzetek pripomb zainteresirane javnosti in odgovor agencije nanje.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije uvodoma pozdravlja prizadevanja agencije za zagotovitev širokopasovnega dostopa do interneta vsem prebivalcem Slovenije, je pa zadržan do metodologije ter posledično nekaterih ključnih ugotovitev ter predlaga, da agencija ne hiti s spremembami, ki bodo po mnenju A1 imele znatne finančne posledice. A1 navaja, da je agencija bistveno podcenila vpliv predlaganega dviga prenosne hitrosti na 10/1 Mbit/s tako glede potencialnega števila priključkov, kot tudi utemeljenost stroška, ki je za to potreben.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da informacija o potencialnem številu priključkov temelji na podatkih, ki so jih bodisi posredovali operaterji direktno, v obliki odgovorov na vprašalnik, ki ga je agencija naslovila nanje za potrebe predmetne analize (naročene hitrosti gospodinjstev), bodisi na izračunih, ki jih je naredila agencija na podlagi podatkov operaterjev (pokritost z mobilnim signalom, izračunanih na podlagi podatkov o baznih postajah, ki so jih posredovali operaterji). Pri izračunu pokritosti z mobilnim

signalom je agencija uporabljala isto metodologijo, kot jo je uporabila pri nadzoru obveznosti pokrivanja z LTE. Metodologija je objavljena na spletni strani AKOS.¹ Izračune tudi potrjujejo navedbe operaterjev na njihovih spletnih straneh, kjer npr. A1 navaja, da je pokritost s širokopasovnim mobilnim dostopom do interneta, ki jo zagotavlja ta operater, več kot 99% prebivalstva.²

Glede utemeljenosti stroška agencija pojasnjuje, da je višina stroška v skladu s predlogom splošnega akta o izračunu neto stroškov univerzalne storitve omejena s stroški zagotavljanja najučinkovitejše rešitve. V praksi to pomeni, da je povsod po Sloveniji cena navzgor omejena s ceno satelitskega dostopa. Z vidika preprečevanja izključevanja gospodinjestev v trendu digitalizacije družbe, je po mnenju agencije potrebno tudi v obdobju do realizacije ciljev Digitalne Slovenije 2020³ in Načrta razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do 2020, zagotoviti minimalno širokopasovno storitev in s tem omogočiti uporabo e-storitev.

Agencija je upoštevala pripombo iz javne razprave in zmanjšala prenosno hitrost, primerno za funkcionalen dostop do interneta na 4 Mbit/s k uporabniku in 512 kbit/s od uporabnika. S tem se dodatno zmanjša število upravičencev, kar pomeni manjše breme za izvajalca univerzalne storitve in zavezanca za vplačilo v kompenzacijski sklad, upravičenci pa bodo dobili uporaben dostop do interneta, ki bo preprečeval digitalno izključenost.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije opozarja tudi na predvidljivost, saj na podlagi predhodnih analiz agencije ni rezerviral sredstev, ki bodo po njegovem mnenju potrebna za vplačila v kompenzacijski sklad.

Odgovor agencije:

Splošni akt bo stopil v veljavo junija 2018. Izvajalec univerzalne storitve uveljavlja neto stroške za preteklo leto (stroške, nastale do konca leta 2018 bo izvajalec univerzalne storitve lahko uveljavil leta 2019, na stroške A1 Slovenije v letu 2018 torej ne bo nobenega vpliva). A1 Slovenije bo lahko planiral rezervacijo sredstev za morebitna vplačila v kompenzacijski sklad za prihodnja leta. Breme sofinanciranja nadomestila neto stroškov za A1 Slovenije po oceni agencije ne bo veliko in se bo razporedilo čez več let, ker vsi upravičenci ne bodo zahtevali funkcionalnega dostopa v prvem letu veljavnosti predmetnih splošnih aktov. Agencija dodatno tudi pojasnjuje, da se v kompenzacijski sklad vplačujejo sredstva proporcionalno z deležem prihodkov operaterjev iz zagotavljanja javnih komunikacijskih omrežij oziroma izvajanja javnih komunikacijskih storitev višjih od dveh milijonov evrov.

---

¹ http://www.akos-rs.si/files/Radijski_spekter/Novice/2016/11_3/Spremenjena-METODOLOGIJA-ZA-PREVERJANJE-IZPOLNJEVANJA-OBVEZNOSTI-SLO-11.3.2016.pdf

² <https://www.a1.si/omrezje/pokritost-in-hitrost-interneta> Vpogled na stran je bil narejen 14.3.2018.

³ http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/DID/Informacijska_druzba/NGN_2020/GOSO3/JR_GOSO3.doc

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije poudarja, da stališče agencije predstavlja popoln zasuk glede na stališče, ki ga je predstavila v letu 2016, ko je tekel razpis za določitev ponudnika univerzalne storitve.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da so razlogi podrobneje obrazloženi v Analizi vpliva. Agencija ponovno poudarja, da povpraševanje po visokih prenosnih hitrostih hitro narašča, kar se kaže v tem, da se naročena prenosna hitrost hitro povečuje. Hkrati narašča komercialni interes operaterjev tudi za redko naseljena ruralna področja. Uporaba FWBA narašča, skupno število naročnikov je že več kot dvakrat večje od ocenjenega števila upravičencev na USO, tudi v primeru, če bi bila uveljavljena prvotno predlagana hitrost 10 Mbit/s k uporabniku. Pojavljajo se tudi inovativne rešitve za območja, kjer višje prenosne hitrosti do sedaj niso bile dostopne. Zadnja takšna rešitev, ki jo ponujata tako A1 kot Telekom Slovenije, je kombinacija dostopa preko fiksnega in mobilnega omrežja za isto gospodinjstvo, kar agencija pozdravlja, saj pomeni predlagana rešitev dodatno optimizacijo, ki bo še dodatno znižala število gospodinjstev, ki nimajo komercialnega dostopa do interneta s hitrostjo, ki je primerna za funkcionalen dostop.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije pripominja, da glede na načrtovano časovnico doseganja ciljev Digitalne Slovenije 2020, ni potrebe po neracionalni porabi zasebnih sredstev na področjih, kjer se bodo v naslednjih 3 letih porabljala javna sredstva za gradnjo širokopasovnih omrežij ultra visoke hitrosti (najmanj 100 Mbit/s). A1 Slovenije zato ocenjuje, da je določitev funkcionalnega dostopa do interneta 10 Mbit/s previsoka in predlaga, da se zaenkrat le-ta določi na hitrost 1 Mbit/s.

A1 Slovenije navaja 124. člen ZEKom-1, ki določa izračun prenosne hitrosti. A1 poudarja, da je v zakonu uporabljen termin »vsaj« 80% gospodinjstev, kar lahko pomeni tudi »več kot«. Po mnenju A1 je navedeno določilo v zakonu z namenom preprečevanja nalaganja prehudega finančnega bremena ponudniku univerzalne storitve. A1 navaja tudi prvi odstavek 124. člena, ki agenciji nalaga cilj minimalnega izkrivljanja trga. Po mnenju A1 bo predlagana prenosna hitrost povzročila, da bodo ostali operaterji (torej tisti, ki niso ponudniki univerzalne storitve), morali sredstva, namenjena razvoju lastnih storitev, ki povečujejo konkurenco, preusmerjati v financiranje izvajalca univerzalne storitve in razvoj njegovega omrežja, kar po mnenju A1 predstavlja izkrivljanje konkurence.

Po mnenju A1 Slovenije univerzalna storitev ni namenjena zagotavljanju paketnih storitev. A1 citira agencijo, ki navaja porast paketne ponudbe. V nadaljevanju A1 citira Direktivo 2002/22/ES o univerzalni storitvi. A1 priznava, da veljavni regulatorni okvir prepušča državam članicam široko polje pri določanju hitrosti funkcionalnega dostopa do interneta, vendar pa ni dvoma, da socialna vključenost, ki je cilj zagotavljanja univerzalne storitve, ne more biti definirana z dostopom do IPTV, posebej ne v nekonkurenčnih pogojih zagotavljanja vsebin, kot smo jim priča v Sloveniji, saj bi s tem bilo lahko povzročeno bistveno izkrivljanje konkurence na trgu.

A1 Slovenije nadalje poudarja, da je glede na ambiciozne cilje Digitalne Slovenije 2020, in glede na to, da je rok za doseg načrtovane hitrosti dve leti, to je leta 2019, ne vidi razlogov za uvajanje dragih začasnih rešitev v prehodnem obdobju.

A1 Slovenije nato ponovno predlaga za čas do izpolnitve ciljev Digitalne agende 2020 hitrost 1Mbit/s, saj verjetno za izvajalca univerzalne storitve ne bi predstavljala neupravičenega finančnega bremena in s tem posledično dodatnih stroškov ostalim operaterjem na trgu, končnim uporabnikom pa bi v prehodnem obdobju treh let omogočila dejanski funkcionalen dostop do interneta (ne pa nujno do ostalih na internetni protokol vezanih storitev, kot je IPTV).

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je bila prvotno predlagana hitrost določena v skladu z drugim odstavkom 124. člena ZEKom-1. Agencija je upoštevala pripombo iz javne razprave in zmanjšala prenosno hitrost, primerno za funkcionalen dostop do interneta na 4 Mbit/s k uporabniku in 512 kbit/s od uporabnika. To ali višjo hitrost je imelo na dan 28.2.2017 naročenih 92,76% naročnikov na širokopasovni dostop do interneta.⁴ S tem se dodatno zmanjša število upravičencev, kar pomeni manjše breme za izvajalca univerzalne storitve in zavezanca za vplačilo v kompenzacijski sklad, upravičenci pa bodo dobili uporaben dostop do interneta, ki bo preprečeval digitalno izključenost. Stroški uvedbe storitve so omejeni s stroški cenovno najučinkovitejše rešitve (povsod po Sloveniji je dostopen satelitski internet, torej je s stroški le-tega tudi omejen strošek posameznega priključka), kar pomeni minimalno dodatno porabo zasebnih sredstev. Agencija tudi poudarja, da naročena prenosna hitrost zelo hitro narašča. Po podatkih agencije ima naročeno prenosno hitrost 1 Mbit/s ali manj le še 1,5 % gospodinjstev, kar pomeni, da po širokopasovnem dostopu s hitrostjo, kot jo predlaga A1 Slovenije, povpraševanja skoraj ni več. Nadalje agencija pojasnjuje, da predlagana obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa do interneta kot del univerzalne storitve ne predstavlja nesorazmerno velikega finančnega bremena, saj je predlagana storitev že danes pod komercialnimi pogoji dosegljiva več kot 99% odstotkom gospodinjstev. Iz tega razloga predlagana storitev tudi ne predstavlja izkrivljanja trga, saj preostala gospodinjstva predstavljajo zelo majhen delež. Ker je delež upravičencev zelo nizek in bo za njih tudi izplačilo nadomestila izvedeno največ v višini stroškov ekonomsko najučinkovitejše dostopa storitve (to je v najslabšem primeru satelitski dostop), sredstva ne morejo doseči meje, ki bi predstavljala izkrivljanje konkurence. Agencija pojasnjuje, da je prikaz rasti paketne ponudbe vključila v analizo zaradi celovitega prikaza stanja na trgu, nikakor pa navedeni del Analize ne pomeni, da je dostopnost do paketne ponudbe, ki vključuje tudi IPTV, del univerzalne storitve.

Agencija pojasnjuje, da bo rok za doseganje načrtovane hitrosti iz dokumenta Digitalna Slovenija 2020, uresničen na področjih, kjer so operaterji izrazili tržni interes. Za preostala, nezanemarljivo velika območja v državi je v teku razpis, ki se bo iztekel šele konec leta 2021. Agencija s predlagano spremembo predmetnih splošnih aktov vsem prebivalcem teh območij omogoča takojšnji širokopasovni dostop do interneta in jim s tem zagotavlja digitalno vključenost danes, ne pa šele po izvedbi vseh zgoraj navedenih investicij. Agencija ponovno poudarja, da izrecno spodbuja najbolj ekonomično rešitev, ki tipično ne zahteva drage (nad)gradnje omrežja, temveč samo poseg na mestu

---

⁴ http://www.akos-rs.si/files/Javna_posvetovanja/2017/22_12/Analiza-funkcionalnega-dostopa-do-interneta.pdf, tabela 1, stran 23.

omrežne priključne točke, ki se v ničemer ne razlikuje od podobnih posegov, ki jih operaterji dnevno izvajajo na komercialni osnovi.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije pri komentarju ekonomskih posledic predloga Splošnega akta o določitvi prenosne hitrosti ugotavlja, da je višina (so)financiranja izvajanja univerzalne storitve podcenjena. A1 izraža dvom v metodologijo izračuna in vir podatkov (konkretno navaja problem ali je bila pri nadgradnji upoštevana nadgradnja vseh baznih postaj ali samo postaj Telekoma Slovenije, izraža nesorazmerje med komercialnim interesom Telekoma Slovenija in ostalih operaterjev). A1 navaja tudi podatke iz analize: v točki 9.1.2 Analize agencija navaja 93.912 gospodinjstev, ki imajo naročeno hitrost nižjo od 10 Mbit/s (pri čemer niso šteta gospodinjstva, ki nimajo naročenega interneta in jim tehnična zmogljivost omrežne priključne točke le-tega ne omogoča), v točki 9.1.3 Analize pa je navedeno bistveno nižje število upravičencev (1.897), ki naj ne bi imeli niti ustrezne omrežne točke niti ustreznega pokritja z LTE signalom in zunanjo anteno. Po mnenju A1 je ocena možnosti pokrivanja z mobilnim signalom izračunana preveč pavšalno in nekritično.

Odgovor agencije:

Agencija želi uvodoma poudariti, da je zaradi znižanja prenosne hitrosti nižje tudi število naročnikov tako število naročnikov, ki ima naročeno prenosno hitrost 4 Mbit/s ali manj (v primerjavi z 10 Mbit/s), kot tudi število gospodinjstev, ki nimajo dostopa do interneta ustrezne hitrosti.

Agencija pojasnjuje, da gre v primeru 93.912 gospodinjstev, ki imajo naročeno prenosno hitrost pod 10Mbit/s tako za gospodinjstva, ki sicer imajo tehnično možnost za naročilo hitrejšega priključka, kot tudi za gospodinjstva, ki te možnosti nimajo. Izrazito prevladujejo gospodinjstva, ki tehnične možnosti sicer imajo, vendar jih zaradi različnih razlogov ne izkoristijo. V predmetnem poglavju gre za izračun meje 80% gospodinjstev, ki sploh imajo širokopasovni priključek, zato v tem ni mogoče upoštevati gospodinjstev, ki nimajo priključka. V točki 9.1.3 pa je navedeno število upravičencev do univerzalne storitve, torej število gospodinjstev, ki nimajo tehničnih možnosti za ustrezní širokopasovni dostop. Agencija pojasnjuje, da je bilo pokrivanje izračunano na podlagi iste metodologije, kot je bila uporabljena pri nadzoru splošne in posebne obveznosti pokrivanja,⁵ upoštevane pa so bile obstoječe LTE bazne postaje vseh operaterjev, saj so do univerzalne storitve upravičena samo tista gospodinjstva, ki nimajo dostopa do storitev nobenega operaterja.

Agencija tudi ugotavlja, da operater A1 na svoji spletni strani navaja, da je pokritost s širokopasovnim mobilnim internetom do 42 Mbit/s 99%,⁶ kar je podoben rezultat o pokritosti s širokopasovnim mobilnim internetom, kot ga je izračunala agencija na podlagi zgoraj omenjene metodologije, usklajene z mobilnimi operaterji.

Z namenom večje transparentnosti in preprečevanja uveljavljanja neupravičenih zahtevkov, je agencija v Splošni akt o izračunu neto stroškov univerzalne storitve dodala določilo, s katerim izvajalec

⁵ http://www.akos-rs.si/files/Radijski_spekter/Novice/2016/11_3/Spremenjena-METODOLOGIJA-ZA-PREVERJANJE-IZPOLNJEVANJA-OBVEZNOSTI-SLO-11.3.2016.pdf

⁶ <https://www.a1.si/omrezje/pokritost-in-hitrost-interneta> Vpogled na stran je bil narejen 14.3.2018.

univerzalne storitve pri agenciji pred priključitvijo preveri upravičenost konkretnega naročnika na univerzalno storitev. Agencija ima v postopku ugotavljanja upravičenosti v primeru dvoma tudi možnost vprašati potencialnega ponudnika ali ja na določenem naslovu možno zagotoviti priklop z zahtevano prenosno hitrostjo in ustrezno kvaliteto.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije navaja, da agencija ne pojasnjuje, ali bo strošek nadgradnje bazne postaje na LTE z namenom zagotavljanja dostopa do interneta na fiksni lokaciji vsem gospodinjstvom, ki so upravičeni do univerzalne storitve, financiral izvajalec univerzalne storitve iz lastnih sredstev ali bo upravičen ta strošek prikazati kot del neupravičenega bremena izvajanja univerzalne storitve. Ta podatek bi lahko drastično spremenil prikazano sliko ocene tako števila potencialnih upravičencev kakor tudi višino ocenjenega stroška zagotavljanja univerzalne storitve.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je izvajalec univerzalne storitve upravičen samo do nadomestila neto stroškov stroškovno najučinkovitejše možne rešitve. Povsod po Sloveniji je dostopen satelitski internet, torej je s ceno le-tega tudi omejena cena posameznega priključka. V kolikor bi bili stroški zunanjih anten in nadgradnje bazne postaje preračunano na naročnika, ki dejansko naroči univerzalno storitev, višji od stroškov satelitskega dostopa, bi bili priznani samo stroški v višini satelitskega dostopa, tudi v primeru, če bi se izvajalec odločil za dražjo rešitev. V tem primeru bi moral izvajalec iz lastnih sredstev financirati stroške, ki so višji od stroškov najbolj ekonomične rešitve.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 navaja mnenje agencije, da na področjih, kjer je prisotno samo mobilno omrežje, ni mogoče z gotovostjo trditi, da bo možna priključitev na FWBA, zato so tudi na teh področjih locirana gospodinjstva možni potencialni upravičenci za univerzalno storitev, kar posledično pomeni večje število upravičencev od ocenjenega.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je pri oceni števila potencialnih upravičencev in s tem povezanih stroškov uvedbe predlagane prenosne hitrosti zaradi navedenega upoštevala vsa gospodinjstva, ki so pokrita samo z enim mobilnim omrežjem, kot potencialne upravičence na univerzalno storitev, kljub temu, da morda lahko dobijo dostop. Če pa je gospodinjstvo pokrito z dvema ali več omrežji, je verjetnost, da nobeno omrežje ne bo imelo ustreznih kapacitet, bistveno manjša in teh gospodinjstev agencija ni upoštevala kot potencialnih upravičencev za univerzalno storitev.

Agencija (kot že navedeno v predhodnih odgovorih) tudi ugotavlja, da operater A1 na svoji spletni strani navaja, da je pokritost s širokopasovnim mobilnim internetom do 42 Mbit/s 99%, kar posredno potrjuje ocene agencije.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 navaja mnenje agencije, da uvedba univerzalne storitve, kot je predlagano, ne bo predstavljala nesorazmernega bremena, v nadaljevanju pa oceni stroške izvajanja storitve in navaja, da jih bo lahko pokrila iz nadomestila, v kolikor bo agencija presodila, da predstavljajo navedeni stroški nesorazmerno breme.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je presojala breme za izvajalca univerzalne storitve z večih vidikov. V zaključku poglavju o splošnem aktu o kvaliteti univerzalne storitve (poglavje 11), je agencija zapisala, da predlagani parametri kvalitete ne predstavljajo večjega bremena za izvajalca, saj zahtevana kakovost ni višja od komercialno dosegljive (str. 62). V poglavju 12 o splošnem aktu o izračunu neto stroškov pa agencija pojasnjuje postopek izračuna neto stroškov v skladu s 125. členom ZEKom-1, ki predpisuje, da agencija presodi, ali izvajanje univerzalne storitve predstavlja neupravičeno breme za izvajalca univerzalne storitve. V poglavju 13.4 Skupna ocena ekonomskega vpliva pa agencija zapiše, da so predlagane spremembe splošnih aktov v javnem interesu in v korist končnim uporabnikom ter da s tega stališča predlagane obveznosti ne predstavljajo nesorazmernega bremena za izvajalca (glede na cilje, kot je preprečitev digitalne izključenosti, ukrep ne bremeni izvajalca in ostalih operaterjev v taki meri, da bi bil nesorazmeren).

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije je mnenja, da je agencija podcenila število upravičencev za univerzalno storitev. V praksi namreč priključki na bakrenem omrežju pogosto ne dosegajo predvidenih oziroma oglaševanih hitrosti prenosa podatkov. Uredba TSM sicer odpravlja to možnost nenatančnega oziroma neizmerjenega oglaševanja hitrosti dostopa, zato je vprašanje, na kakšnih podatkih je bila opravljena analiza AKOS.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je bila analiza opravljena na podlagi odgovorov na vprašalnik, ki so ga dobili vsi operaterji, ki ponujajo širokopasovni dostop gospodinjstvom. Zajeto je bilo stanje na dan 28.2.2017, operaterji pa so morali poročati naročeno hitrost (ne dejansko tehnične možne). Agencija dopušča možnost, da ima del priključkov dejansko nekaj manjšo hitrost od oglaševane, vendar je ta vpliv po mnenju agencije zanemarljiv. Po drugi strani povprečna naročena prenosna hitrost stalno narašča in je danes že zanesljivo višja, kot je bila v času zajemanja podatkov, na katerih temelji določitev prenosne hitrosti. Agencija tako ni zaznala indicev, da bi usklajevanje naročene in dejanske dostopne hitrosti dostopa do interneta v skladu s TSM uredbo vplivalo na naročeno prenosno hitrost v taki meri, da bi vplivale na določitev prenosne hitrosti primerne za funkcionalen dostop do interneta. Agencija tudi poudarja, da ni realno pričakovati, da bodo vsi upravičenci tudi dejansko zaprosili za univerzalno storitev. Zaradi tega bo dejansko število priključitev manjše od števila upravičencev.

A1 Slovenije, pripomba na analizo:

A1 Slovenije ponovi oceno, da je število upravičencev podcenjeno in da bodo dejanski upravičenci zahtevali dostop s hitrostjo, ki je določena kot funkcionalen dostop do interneta. Družba A1 se že sedaj sooča s težavami pri zagotavljanju navedene hitrosti preko fiksnega omrežja Telekoma Slovenije (agencija je s tem seznanjena) ter plačuje Telekomu Slovenije dodatek za nadgradnjo bakrenega omrežja, pa se ta očitno ni zgodila. Določitev predlagane hitrosti dostopa do interneta in prehod uporabnikov iz fiksnega (bakrenega) omrežja na bistveno manj razvezljiv FWBA oziroma satelitski dostop, predstavljajo bistveno izkrivljanje konkurence. Pred določanjem takšnega upravičenja za gradnjo nerazvezljivega omrežja s sofinanciranjem s strani drugih operaterjev bi namreč moral potekati javni razpis, na katerega bi se lahko prijavi vsi zainteresirani operaterji, ne pa da se za to izključno pravico uporabi kar stari natečaj v času katerega je bila univerzalna storitev definirana drugače.

Odgovor agencije:

Agencija ugotavlja, da mnenje A1 o podcenjenem številu upravičencev ni podkrepljeno z nobenim konkretnim izračunom. Pojasnila k metodologiji so bila podana tudi v odgovorih na podobne predhodne pripombe. Agencija je mnenja, da glede na majhno število upravičencev in nizek strošek priključitve posameznega upravičenca, morebitno dodatno sofinanciranje ne predstavlja izkrivljanja konkurence. V odločbi o določitvi izvajalca univerzalne storitve je eksplicitno zapisano, da mora izvajalec zagotavljati univerzalno storitev v skladu z vsakokrat veljavnimi splošnimi akti, zato agencija ugotavlja, da nov razpis ni potreben. V okviru postopka določitve izvajalca univerzalne storitve je bil že leta 2016 objavljen tudi javni razpis za imenovanje izvajalca univerzalne storitve. Razpis ni uspel, saj agencija ni prejela nobene popolne ponudbe, ki bi ustrezala vsem razpisnim pogojem. Na tem razpisu A1 ni sodeloval in ni oddal svoje ponudbe, čeprav je bil že tedanji razpis zasnovan tehnološko nevtrarno, torej bi lahko storitev ponudil tako z žičnimi kot brezžičnimi tehnologijami.

A1 Slovenije, pripomba Splošni akt o prenosni hitrosti:

V zaključku A1 Slovenije poziva agencijo, naj v luči pripomb in dejanskega stanja še enkrat presodi potrebo po dvigu hitrosti ter v tem oziru ovrednoti ali so prednosti za uporabnike (potencialno število priključkov) glede na predstavljene finančne posledice za operaterje res sorazmerne, ter predlaga, da se hitrost potrebno za funkcionalen dostop do interneta sicer poviša, vendar ne višje od 1 Mbit/s.

Odgovor agencije:

Agencija je ponovno preučila vse pripombe zainteresirane javnosti. Upoštevala je skupno pripombo vseh deležnikov, ki so sodelovali v debati in znižala prenosno hitrost, primerno za funkcionalen dostop do interneta. Glede določitve konkretne hitrosti je upoštevala pripombo trenutnega izvajalca univerzalne storitve (4 Mbit/s k uporabniku in 512 kbit/s od uporabnika). S tem se dodatno zmanjša število upravičencev, kar pomeni manjše breme za izvajalca univerzalne storitve in zavezanca za vplačilo v kompenzacijski sklad, upravičenci pa bodo dobili uporaben dostop do interneta, ki bo preprečeval digitalno izključenost, medtem ko je hitrost, kot jo predlaga A1, na trgu zelo redka ter ne zagotavlja digitalne vključenosti.

T-2, pripomba na analizo:

T-2 uvodoma pozdravlja pobudo za dvig prenosne hitrosti širokopasovnega dostopa, vendar poudarja, da ta dvig ne sme predstavljati izgovora za umeten dvig neto stroškov univerzalne storitve in s tem morebitne zahteve za nadomestilo, ki bi bremenilo druge operaterje.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je pri nadomestilu neto stroškov upoštevana ekonomsko najugodnejša izvedba zagotavljanja storitve, kar dejansko pomeni, da je nadomestilo neto stroškov omejeno s stroški satelitskega dostopa. Agencija je upoštevala pripombo iz javne razprave in znižala prenosno hitrost na 4 Mbit/s k uporabniku in 512 kbit/s od uporabnika. S tem se dodatno zmanjša število upravičencev, kar pomeni manjše breme za izvajalca univerzalne storitve in za zavezanca za vplačilo v kompenzacijski sklad. Agencija tudi pojasnjuje, da v skladu z drugim odstavkom 126. člena ZEKom-1 v kompenzacijski sklad vplačujejo vsi operaterji, ki delujejo na območju Republike Slovenije in imajo prihodek iz zagotavljanja javnih komunikacijskih omrežij oziroma izvajanja javnih komunikacijskih storitev višji od 2 milijonov evrov. To pomeni, da operaterji z nižjimi prihodki ne bodo obremenjeni. Hkrati pa se v skladu s 3. odstavkom 126. člena ZEKom-1 višina prispevka posameznega operaterja določi na podlagi deleža njegovega prihodka iz zagotavljanja javnih komunikacijskih omrežij in izvajanja javnih komunikacijskih storitev glede na prihodek iz zagotavljanja javnih komunikacijskih omrežij in izvajanja javnih komunikacijskih storitev vseh operaterjev na območju Republike Slovenije. Glede na trenutne tržne deleže bi tako trenutni izvajalec univerzalne storitve dejansko kril največji delež stroškov izvajanja univerzalne storitve.

T-2, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

T-2 navaja, da so operaterji v preteklem obdobju izkazali komercialen interes za gradnjo širokopasovnih omrežij na področjih, kjer je DID interes preverjal. Komercialnega interesa ni izkazal le izvajalec univerzalne storitve, ampak tudi drugi operaterji. DID ravno tako objavlja razpise za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij. Gradnja na nekaterih področjih je že zaključena, nekateri razpisi so še v teku in se bo gradnja pričela, prav tako se pričakuje gradnja na podlagi dodatnega razpisa. Zahteve za prenosno hitrost v razpisih so višje, kot jih izvajalcu nalaga agencija s predlogom Splošnega akta o prenosni hitrosti primerni za funkcionalen dostop do interneta. T-2 predlaga, da se priključki, zgrajeni z javnimi sredstvi, izključijo iz spiska nedobičkonosnih priključkov, saj je operater za njihovo izgradnjo pridobil javna sredstva.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je upravičenec za univerzalno storitev na podlagi tretjega odstavka 115. člena ZEKom-1 samo končni uporabnik, ki nima možnosti alternativnega dostopa do storitev. Na področjih, kjer je zgrajeno omrežje z javnimi sredstvi, končni uporabnik ima možnost alternativnega dostopa do storitev, torej avtomatsko ni upravičenec za univerzalno storitev in izgradnja tega priključka ne more biti predmet nadomestila neto stroškov. Agencija bo v Splošni akt o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve zaradi večje jasnosti dodala tudi eksplicitno določilo, da na področjih, kjer je

izvajalec univerzalne storitve izrazil tržni interes ali se mu sofinancira omrežje iz drugih javnih sredstev, ne bo možno nadomestilo neto stroškov.

T-2, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

V nadaljevanju T-2 citira šesto točko 4. člena predloga Splošnega akta o načinu izračuna nadomestila neto stroškov univerzalne storitve in nematerialne koristi. T-2 predlaga, naj agencija poleg v predlogu splošnega akta že navedenih kriterijev, katerim je po njegovem mnenju podlaga stanje na terenu, vključi tudi upoštevanje načrtovanega sofinanciranja gradnje priključkov iz javnih sredstev, ker po mnenju T-2, takšno sofinanciranje že vključuje pokrivanje vsakršnih »neto stroškov«. T-2 nadalje meni, da morajo biti priključki, sofinancirani z javnimi sredstvi, obravnavani na način, da so za njih že pokriti neto stroški. Ključno pa je z določbami novega splošnega akta zagotoviti, da izvajalec univerzalne storitve ne more zlorabiti možnosti pridobivanja nadomestila za »nedobičkonosne« priključke in s tem za izkrivljanje konkurence oziroma omejevanje konkurence drugih operaterjev.

Odgovor agencije:

Agencija je predhodno navedeno pripombo T-2 proučila in presodila, da je vsebinsko sprejemljiva in bo predlagani kriterij – ali je na lokaciji načrtovana izgradnja priključka s sofinanciranjem iz javnih sredstev, ki jih prejme izvajalec univerzalne storitve - vključila kot d alineo v šestem odstavku 4. člena Splošnega akta o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve.

T-2, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

Po mnenju T-2 so nepopolne tudi določbe o financiranju javnih telefonskih govorilnic, saj vzpodbujajo njihovo zanemarjanje v smislu nakupa in vzdrževanja zastarele opreme za fiksno govorno telefonijo brez dostopa do interneta, lokalnih spletnih informacije, ipd., ki lahko izvajalcu univerzalne storitve dvignejo prihodke v primerjavi s fiksno telefonijo, ki prinaša izgubo. T-2 nadalje navaja, da bi bilo najbolj primerno govorilnice, ki ne vključujejo možnosti dostopa do interneta, izključiti iz računa, saj gre za zastarelo opremo. Kot v pripombah navaja T-2, gre za funkcionalen dostop do interneta, ki vključuje širokopasovni dostop, torej telefonske govorilnice na PSTN priključkih ne bi smele omogočati nadomestila neto stroškov, saj gre za nepopolno zagotavljanje univerzalne storitve in zgolj vzdrževanje preteklega statusa quo.

Odgovor agencije:

Četrta točka drugega odstavka 115. člen ZEKom-1 definira telefonske govorilnice kot dostopovne točke za javno govorno telefonijo (ne pa tudi za internet) in jih vključuje v najmanjši nabor storitev, ki sodijo v univerzalno storitev. Skladno z določili 125. člena ZEKom-1 lahko izvajalec katerekoli storitve iz nabora univerzalne storitve zaprosi za nadomestilo neto stroškov. Agencija ugotavlja, da za predlog T-2 o izključitvi nadomestila neto stroškov za zagotavljanje javnih telefonskih govorilnic iz Splošnega akta o izračunu neto stroškov ni zakonske podlage.

T-2, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

T-2 zahteva zagotovilo, da pri izračunu neto stroškov »nedobičkonosnih« priključkov oziroma govorilnic ne bo šlo za sito, na katero se bodo ujeli praktično vsi novi priključki izvajalca univerzalne storitve, ki jih bodo na koncu plačevali vsi operaterji. T-2 meni, da bi to lahko povsem izničilo ne le smisel upoštevanja materialnih in nematerialnih koristi zagotavljanja univerzalne storitve, temveč tudi nujnost primerne upoštevanja stroškov učinkovitega zagotavljanja storitev, ekonomij obsega in povezanosti, kot bi jih moral dosegati izvajalec univerzalne storitve. Če se slednji elementi ne bodo upoštevali, naj bo vsaka izgradnja domnevno »nedobičkonosnega« priključka vnaprej najavljena, pri čemer naj bo drugim operaterjem dana možnost, da isti priključek zgradijo sami na bolj učinkovit način, namesto da zanj pozneje plačujejo izvajalcu univerzalne storitve preko sistema nadomestil.

Odgovor agencije:

Agencija v odgovoru pojasnjuje, da so s strani T-2 navedeni elementi - nujnost primerne upoštevanja stroškov učinkovitega zagotavljanja storitev, ekonomija obsega in povezanosti, ki bi jih moral dosegati izvajalec univerzalne storitve, kot pričakovano varovalo že zagotovljeni v tretjem odstavku 115. člena ZEKom-1, ki eksplicitno navaja, da če ima končni uporabnik možnost alternativnega dostopa do storitev po dostopni ceni na trgu, ni upravičen do univerzalne storitve, kar posledično pomeni, da izvajalec univerzalne storitve ne more uveljavljati nadomestila neto stroškov za predmetni priključek. Kot je razvidno iz analize trga, je danes na trgu dostopen širokopasovni dostop in telefonija na fiksni lokaciji tako preko fiksne kot tudi mobilnega omrežja ter od začetka leta 2018 tudi preko hibridnega dostopa, to je kombinacije dostopa preko fiksne in mobilnega omrežja (preko mobilnega omrežja se zagotovi »manjkajoča« hitrost)⁷. Izključno končni uporabniki, ki nimajo nobene od teh možnosti, so upravičeni do univerzalne storitve in zgolj za stroške izgradnje takšnih priključkov za potrebe teh uporabnikov bo izvajalec univerzalne storitve lahko zaprosil za nadomestilo neto stroškov po določilih Splošnega akta o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve. Poleg omejitve števila priključkov, za katere lahko izvajalec univerzalne storitve zahteva nadomestilo neto stroškov, je omejena tudi višina izplačila po posameznem priključku, saj se pri izračunu višine nadomestila upoštevajo le stroški ekonomsko najbolj učinkovite rešitve, tudi v primeru, da je izvajalec izbral dražjo rešitev. Z namenom večje transparentnosti in preprečevanja uveljavljanja neupravičenih zahtevkov, je agencija v Splošni akt o izračunu neto stroškov univerzalne storitve dodala določilo, v skladu s katerim izvajalec univerzalne storitve pri agenciji pred priključitvijo preveri upravičenost konkretnega naročnika na univerzalno storitev. Agencija ima v postopku ugotavljanja upravičenosti v primeru dvoma tudi možnost vprašati potencialnega ponudnika ali ja na določenem naslovu možno zagotoviti priklop z zahtevano prenosno hitrostjo in ustrežno kvaliteto.

T-2, pripomba na Splošni akt o prenosni hitrosti:

T-2 nato navede, da na predlog Splošnega akta o kakovosti univerzalne storitve nima pripomb, na predlog Splošnega akta o prenosni hitrosti, primerni za funkcionalen dostop do interneta pa daje pripombo, da je zahtevana prenosna hitrost za današnji nivo razvitosti dostopovnih omrežij

⁷ <http://www.telekom.si/o-podjetju/za-medije/Telekom-Slovenije-uporabnikom-odslej-omogoca-tudi-hibridni-dostop-do-interneta>

⁸ <https://www.a1.si/hibridni-modem>

previsoka. Za območja, kjer so že izgrajena NGA omrežja je ta hitrost prenizka, kjer pa NGA omrežja še niso zgrajena, je previsoka. T-2 je mnenja, da lahko agencija glede na plan izgradnje odprtih širokopasovnih omrežij predpiše prenosno hitrost, primerno za funkcionalen dostop do interneta za čas do 31. 12. 2021. S tem bo agencija operaterjem podala cilj in smer delovanja ter podprla cilje digitalne agende Republike Slovenije. T-2 predlaga, da se 3. člen Splošnega akta o prenosni hitrosti glasi »Prenosna hitrost, primerna za funkcionalen dostop do interneta k uporabniku je 6 Mbit/s, od uporabnika pa 512 kbit/s. Ciljna prenosna hitrost, primerna za funkcionalen dostop do interneta k in od uporabnika je 50 Mbit/s in sicer od 1.1.2022«.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je na podlagi analize hitrosti obstoječih omrežnih točk in analize pokrivanja ozemlja Republike Slovenije z LTE signalom ugotovila, da ima 99% gospodinjstev na lokaciji stalnega prebivališča na voljo LTE signal dovolj velike kakovosti, da v primeru montaže zunanje antene omogoča prenosno hitrost 10 Mbit/s k uporabniku in 1 Mbit/s od uporabnika. Kljub temu je agencija upoštevala pripombe zainteresirane javnosti in znižala prenosno hitrost za funkcionalen dostop do interneta na 4 Mbit/s k uporabniku in 512 kbit/s do uporabnika.

Časovno omejevanje veljavnosti prenosne hitrosti vnaprej oziroma avtomatsko povišanje hitrosti po določenem času nima podlage v ZEKom-1. Agencija mora ob vsaki spremembi splošnega akta v skladu s tretjim odstavkom 124. člena ZEKom-1 pripraviti novo analizo in jo dati v javno posvetovanje. Način, kako se določa prenosna hitrost, je določen v 124. členu ZEKom-1 (prenosna hitrost, ki jo uporablja vsaj 80% gospodinjstev z obstoječim širokopasovnim dostopom). Agencija bo spremljala stanje na trgu in v kolikor se bo to izkazalo za potrebno, spremenila splošni akt. Trenutno ne more določiti hitrosti 50 Mbit/s, saj se ne ve, ali bodo za določitev te hitrost 1.1.2022 dejansko izpolnjeni zakonski pogoji.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Uvodoma Telekom Slovenije povzame ugotovitev agencije, da je nova predlagana prenosna hitrost za funkcionalen dostop do interneta 10 Mbit/s ter povzame določilo 124. člen ZEKom-1 o načinu določanja prenosne hitrosti. Nato Telekom Slovenije citira tekst Analize, ki jo je objavila agencija v predmetnem javnem posvetovanju skupaj s predlogi splošnih aktov. Telekom Slovenije na podlagi citata iz Analize zaključuje, da je agencija ob splošni rasti povpraševanja po priključkih širokopasovnega dostopa do interneta, štela še impulz spremembe poslovne ponudbe pomembnega ponudnika vsebin, ki niso več dostopne preko prizemnih radiodifuznih oddajnikov. Telekom Slovenije nato zaključuje, da agencija tudi IP televizijo uvršča v kategorijo univerzalnih storitev in posledično nosilcu izvajanja univerzalne storitve nalaga obveznost zagotavljanja take storitve z višjo prenosno hitrostjo, kar je po mnenju Telekoma Slovenije povsem neprimerno in nedopustno. Dostopnost programskih vsebin preko TV in način take dostopnosti je predmet druge področne zakonodaje in določb ZEKom-1, ki urejajo področje vsebine, oblike in obveznosti izvajanja univerzalnih storitev. V kolikor bi pomembnost teh programov prepoznalo že Ministrstvo za kulturo, bi jim pripisalo status programov posebnega pomena in s tem posledično nujen obstoj na multipleksu, pa tega ni storilo.

Telekom Slovenije nato navaja minimalen nabor storitev, ki jih predlaga Evropska komisija kot nabor storitev, do katerih naj bi bil zagotovljen funkcionalen dostop do interneta in ponovno poudari, da

dostopa do TV programov preko širokopasovnega interneta ni med njimi. Telekom Slovenije nato zaključuje, da dostop do TV programskih vsebin preko širokopasovnega dostopa do interneta ni storitev, ki bi bila lahko v naboru storitev univerzalne storitve in posredno tudi ne more biti uporabljena kot razlog za določitev višje prenosne hitrosti dostopa do interneta. Posledično je po mnenju Telekoma Slovenije predlagana prenosna hitrost (10 Mbit/s) neutemeljena in nesorazmerna.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je navedene premike na trgu ponudnikov medijskih vsebin navedla v delu Analize, ki opisuje razmere na trgu. Navedeni premiki bodo rezultirali v večjih zahtevah za prenosno hitrost, kar bo posledično dvignilo povprečno hitrost, ki jo naročajo gospodinjstva in s tem posledično tudi dodatno povečalo prenosno hitrost, ki jo ima naročenih 80% gospodinjstev, kar je v skladu s 124. členom ZEKom-1 podlaga za določitev prenosne hitrosti, primerne za funkcionalen dostop do interneta.

Nikakor pa citirana navedba ne pomeni, da je agencija uvrstila IPTV med storitve iz nabora storitev univerzalne storitve.

Glede na pripombe vseh deležnikov iz javne razprave, se je agencija odločila, da bo prenosno hitrost zmanjšala skladno s predlogom Telekoma Slovenije na 4 Mbit/s k uporabniku ter tako še dodatno znižala stroške izvajanja univerzalne storitve.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije citira navedbo agencije, da se je iztekel rok, v katerem je moral operater A1 Slovenije zaradi obveznosti, pridobljenih na frekvenčni dražbi 2014, pokriti večino ozemlja RS s hitrostjo 10 Mbit/s. Glede na ugotovitev agencije, da naj bi A1 svoje obveznosti izpolnil, agencija zdaj za isto hitrost ponovno zahteva investicije v ista področja, kot jih je pred slabimi 4 leti že zahtevala od drugega operaterja. To pomeni, da bo poleg OŠO na ta ista področja potrebno vsaj 3x investirati v omrežje z minimalnimi dvigi hitrosti, ki jih končni uporabnik na koncu sploh ne bo zaznal.

Odgovor agencije:

Agencija odgovarja, da večkratne investicije iz naslova univerzalne storitve na istem področju ne bodo potrebne, saj tretji odstavek 115. člena ZEKom-1 eksplicitno navaja, da v kolikor ima končni uporabnik možnost alternativnega dostopa do storitev po dostopni ceni na trgu, ni upravičen do univerzalne storitve. V kolikor je torej končnemu uporabniku dostopna storitev A1 Slovenije iz naslova obveznosti, pridobljenih na dražbi frekvenc 2014, ali iz naslova OŠO, izvajalec univerzalne storitve ni dolžan temu uporabniku ponuditi storitev pod pogoji univerzalne storitve in torej tudi ni zavezan izvesti nobene investicije na zgoraj omenjenih področjih.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije navaja, da je predlog določitve nove prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta glede na trenutne razmere na trgu tudi časovno neprimeren. Telekom Slovenije navaja Evropsko digitalno Agendo (DAE) in poudarja, da je bil prvi cilj DAE, osnovna pokritost s širokopasovnim dostopom dosežen že leta 2013. Drugi cilj, prenosna hitrost 30 Mbit/s za vse državljane Slovenije do leta 2020, je Vlada RS zastavila še bolj ambiciozno, saj je v strategiji Digitalna Slovenija 2020 in v Načrtu razvoja širokopasovnih omrežij do leta 2020 predvidela, da bo Republika Slovenija z javnimi sredstvi sofinancirala gradnjo odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije, ki bodo omogočale dostopne hitrosti vsaj 100 Mbit/s za 96% gospodinjstev in vsaj 30 Mbit/s za preostale 4%. Navedeni cilji morajo biti izpolnjeni do leta 2020. Telekom Slovenije je mnenja, da bi naložitev obveznosti 10 Mbit/s preusmerilo investicije v zagotavljanje univerzalne storitve ne pa v uresničevanje ciljev Digitalne Slovenije. Po mnenju Telekoma Slovenije bi financiranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij iz javnih sredstev ob hkratni naložitvi obveznosti širokopasovnega dostopa v okviru univerzalne storitve, predstavljajo kršitev pravil o državni pomoči in s tem ogrozilo projekte GOŠO 3.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da bo rok za doseganje načrtovane hitrosti iz dokumenta Digitalna Slovenija uresničen na področjih, kjer so operaterji izrazili tržni interes. Za preostala, nezanemarljivo velika območja v državi je v teku razpis, ki se bo iztekel šele konec leta 2021. Agencija s predlagano spremembo predmetnih splošnih aktov vsem prebivalcem teh območij omogoča takojšnji širokopasovni dostop do interneta in jim s tem zagotavlja digitalno vključenost danes, ne pa šele po izvedbi vseh zgoraj navedenih investicij. Agencija ponovno poudarja, da izrecno spodbuja najbolj ekonomično rešitev, ki tipično ne zahteva drage (nad)gradnje omrežja, temveč samo poseg na mestu omrežne priključne točke, ki se v ničemer ne razlikuje od podobnih posegov, ki jih operaterji dnevno izvajajo na komercialni osnovi.

Agencija se zaveda nevarnosti drobitve investicijskih sredstev, zato je v predlogu Splošnega akta o določitvi neto stroškov izrecno navedeno, da je možno zaprositi za povrnitev stroškov izključno v višini najbolj ekonomične rešitve. Na ta način agencija spodbuja racionalno porabo sredstev za zagotavljanje univerzalne storitve, s tem pa minimizira vpliv izvajanja univerzalne storitve na investicijske načrte operaterjev. Agencija je dodatno še znižala stroške zagotavljanja prenosne hitrosti primerne za funkcionalen dostop do interneta s tem, da je prisluhnila predlogu Telekoma Slovenije in znižala prenosno hitrost k uporabniku na 4 Mbit/s.

Agencija je zaradi potencialne nevarnosti kršitve pravil o državni pomoči tudi izvedla analizo področij, na katerih je izvajalec univerzalne storitve izrazil tržni interes, in v Analizi zapisala, da na teh področjih ne bo možno povračilo neto stroškov (priključki na teh področjih ne predstavljajo neupravičenega bremena). V izogib nejasnostim je agencija navedeno določilo tudi eksplicitno zapisala v Splošnem aktu o povračilu neto stroškov, glede na pripombe iz javne razprave pa je dodala tudi alinea, s katero so izključeni vsi priključki, za katere bo izvajalec storitve prejel javna sredstva.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije citira poglavje 9.2 Analize in navaja, da je agencija kot izključitveni razlog za upravičenost do USO storitev navedla le področja, kjer je izrazil tržni interes Telekom Slovenije, ne pa tudi območij, kjer so tržni interes izrazili ostali operaterji. Neupoštevanje izraženega tržnega interesa ostalih subjektov pomeni po prepričanju Telekoma Slovenije neenako obravnavo subjektov in posledično diskriminatorno ravnanje do izvajalca univerzalne storitve.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da izraženi tržni interes sam po sebi še ne pomeni izključitvenega razloga za upravičenost do univerzalne storitve. Ta nastopi šele v trenutku, ko je omrežje dejansko zgrajeno in ima predmetno gospodinjstvo s tem možnost alternativnega dostopa do storitev po dostopni ceni na trgu in s tem v skladu s tretjim odstavkom 115. člena ZEKom-1 ni več upravičenec do univerzalne storitve. V tem pogledu so vsi subjekti nediskriminatorno obravnavani. V poglavju 9.2 Analize je agencija navedla, da ponujanje univerzalne storitve na področju, kjer je izvajalec univerzalne storitve sam izrazil tržni interes, ne predstavlja neupravičenega bremena zanj, saj bi na predmetnem področju gradil tudi novo omrežje v vsakem primeru, tudi če ne bi bil izvajalec univerzalne storitve. Zaradi navedenega torej izvajalec univerzalne storitve na območjih, kjer je sam izrazil tržni interes, ni upravičen na povračilo neto stroškov. V izogib nejasnostim je Agencija ustrezno dopolnila predlog Splošnega akta o povračilu neto stroškov.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije navaja, da je agencija izračunala prenosno hitrost na podlagi podatkov o naročeni prenosni hitrosti, ne pa o dejansko omogočeni prenosni hitrosti. Agencija se je pri določitvi prenosne hitrosti sklicevala na 124. člen ZEKom-1, ki nalaga Agenciji, da določi prenosno hitrost na podlagi prenosne hitrosti, ki jo uporablja 80% gospodinjstev z obstoječim širokopasovnim dostopom. Po mnenju Telekoma Slovenije podatki o naročeni prenosni hitrosti niso primerna podlaga za izračun prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta na podlagi 124. člena ZEKom-1.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da morajo operaterji tudi dejansko omogočiti prenosno hitrost, za katero je končni uporabnik podpisal pogodbo in za katero tudi plačuje. V kolikor se podatki razlikujejo, je operater v skladu s TSM uredbo dolžan sporazumno z uporabnikom neskladje razrešiti. Prehod na nižji paket je ena od možnosti reševanja neskladja. Agencija ocenjuje, da je takih prehodov malo oziroma ne vplivajo na poročane prenosne hitrosti v tolikšni meri, da bi to vplivalo na določitev prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije navaja, da bi nova predlagana hitrost za funkcionalen dostop do interneta 10 Mbit/s predstavljala edinstveno univerzalno obveznost v EU in celotni Evropi. Širokopasovni dostop do interneta so do sedaj naložili samo v sedmih evropskih državah, od tega jih je šest članic EU, nikjer

pa ni naložena prenosna hitrost 10 Mbit/s. Telekom Slovenije nato navaja podrobnejše podatke po posameznih državah.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je naložila obveznost v skladu z določili ZEKom-1, pri tem pa v javnem posvetovanju naknadno upoštevala mnenja zainteresirane javnosti. Odločitev drugih regulatorjev agencija ne more komentirati, ker se je vsak regulator odločil o prenosni hitrosti glede na zakonodajo v državi in glede na specifično stanje na trgu. Agencija je sicer pristala na predlog Telekoma Slovenije in znižala prenosno hitrost, tako da tudi v primerjavi z ostalimi državami, Slovenija ne bo več tako izrazito izstopala.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije navaja, da agencija še ni sprejela in objavila z ZEKom-1 zahtevane najmanj triletno strategije regulacije, ki bi zagotovila regulativno predvidljivost. Telekom Slovenije je že v predhodnih pripombah opozarjal na podvajanje obveznosti in nesorazmernost ukrepa zaradi obstoja večih ukrepov, ki hkrati posegajo na ista področja. Zato je za Telekom Slovenije izrednega pomena, da agencija svoje cilje in pogled v prihodnost jasno opredeli v strategiji, ne pa da z nesorazmernimi in nekoordinirani ukrepi obremenjuje trg.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je regulatorna strategija v pripravi in bo objavljena v roku, ki poteče eno leto po uveljavitvi novele ZEKom-1C.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije navaja, da je Vlada Velike Britanije julija 2017 napovedala, da bo v letu 2020 naložila univerzalno storitev širokopasovnega dostopa s hitrostjo 10 Mbit/s do leta 2020, Finska pa do leta 2021, kjer pa bodo imeli obveznost trije operaterji. V ostalih šestih državah članicah, kjer je v okviru univerzalne storitve naložena obveznost širokopasovnega dostopa do interneta, so zahtevane hitrosti bistveno nižje (od 1 Mbit/s do max. 4 Mbit/s).

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je naložila obveznost v skladu z določili ZEKom-1. V skladu s pripombami zainteresirane javnosti se je agencija odločila upoštevati navedeni predlog in z novim predlogom znižala prenosno hitrost k uporabniku na 4Mbit/s. Odločitev drugih regulatorjev agencija ne more komentirati, ker tudi ne razpolaga z vsemi potrebnimi podatki.

Telekom Slovenije, pripomba na analizo:

Telekom Slovenije še navaja, da v večini držav izvajalcem univerzalne storitve priznavajo nadomestilo stroškov, te stroške pa izplačujejo iz kompenzacijskih skladov, ki jih financirajo vsi operaterji.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da 125. in 126. člen ZEKom-1 predvidevata ustanovitev kompenzacijskega sklada za izplačilo nadomestila, če agencija na podlagi izračuna neto stroškov izvajanja univerzalne storitve ugotovi, da res predstavljajo neupravičeno breme za izvajalca univerzalne storitve.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o prenosni hitrosti:

Telekom Slovenije predlaga, da se 3. člen (prenosna hitrost, primerna za funkcionalen dostop do interneta), glasi: » (1) Prenosna hitrost, primerna za funkcionalen dostop do interneta k uporabniku, je 4 Mbit/s, od uporabnika pa 512 kbit/s«. Telekom svoj predlog utemeljuje, da na ADSL priključkih skoraj nikoli ni možno zagotoviti hitrosti od uporabnika 1 Mbit/s. Ker je v omrežju še vedno veliko ADSL priključkov je zato maksimalna hitrost od uporabnika, ki bi jo lahko zagotovili 512 kbit/s. Ta hitrost zadostuje za delo preko oddaljenega namizja. Nadalje Telekom Slovenije navaja, da ima v ponudbi tudi fiksni dostop na MiniMSAN/SHDSL sistem, ki ima najnižjo ponujeno hitrost le 512 kbit/s k in 128 kbit/s od uporabnika. Telekom Slovenije nato navaja tudi Analizo stanja povpraševanja po višjih hitrostih dostopa do interneta 2017, objavljeno na spletni strani agencije, kjer je navedena struktura storitev, do katerih dostopajo uporabniki preko interneta. Telekom Slovenije tudi navaja, da se anketiranci s prenosno hitrostjo 20 Mbit/s ali več tudi nadpovprečno strinjajo, da imajo v paketu vključeno več kot potrebujejo. Telekom tudi navaja predlog minimalnega nabora storitev iz predloga nove EU regulative ter navaja, da je za večino teh storitev potrebna prenosna hitrost 1 Mbit/s, maksimalno 2 Mbit/s. Tudi ob istočasni uporabi dveh ali treh storitev, bi zadostovala hitrost 4 Mbit/s k uporabniku. Za uporabo teh storitev bi zadostovalo tudi 3G omrežje. Telekom Slovenije tudi opozarja, da je možnost sprejemanja TV programov izključena iz nabora storitev, ki spadajo v USO, hkrati pa ima vsako gospodinjstvo možnost komercialne nabave satelitske TV, ki dejansko ponuja širok nabor programov. V kolikor bi agencija vztrajala, da mora univerzalna storitev obsegati tudi televizijo, Telekom Slovenije poudarja, da za ogled SD kanalov zadošča prenosna hitrost 4 Mbit/s. Kot dodaten razlog zmanjšanja hitrosti Telekom Slovenije navaja meritve prenosa podatkov na brezžičnih paketih TriolTE, kjer je povprečna prenosna hitrost le okoli 2 Mbit/s. Telekom Slovenije tudi navaja, da niti RTV Slovenije nima obveznosti zagotavljanja pokrivanja na vseh lokacijah gospodinjstev. Telekom Slovenije tudi citira analizo agencije narejeno v sklopu določitve izvajalca univerzalne storitve iz leta 2016, kjer je bila omenjena prenosna hitrost 4 Mbit/s. Kot zadnji argument navaja Telekom Slovenije primer Švice, kjer je s 1.1.2018 hitrost dostopa do interneta v okviru univerzalne storitve 3 Mbit/s k uporabniku in 300 kbit/s od uporabnika, ter da nobena druga država ni določila tako visoke prenosne hitrosti. Hkrati Telekom Slovenije izraža svoje pričakovanje, da bo po sprejemu novega regulatornega okvirja minimalne parametre kakovosti in minimalno prenosno hitrost predpisal BEREC in da je torej predlog agencije preuranjen.

Odgovor agencije:

Agencija odgovarja, da je predlagana hitrost določena v skladu z ZEKom-1. Analiza iz leta 2016 je temeljila na starejših podatkih, hkrati pa je bil tudi vprašalnik narejen po razredih hitrosti. Vprašalnik 2017 je bil narejen tako, da je agencija spraševala o točni hitrosti. Do navedene spremembe je prišlo zaradi tega, ker je bila v javni razpravi iz leta 2016 dana pripomba zainteresirane javnosti, da je boljše sestaviti vprašalnik na način, da se sprašuje po konkretni hitrosti ne pa po razredu hitrosti. Agencija tudi pojasnjuje, da izvajalec univerzalne storitve ni dolžan zagotoviti vsem končnim uporabnikom, temveč le upravičencem, ki jo eksplicitno zahtevajo. Upabnikom, ki imajo stalno prebivališče na področjih, kjer je dostopna alternativna ponudba (torej niso upravičenci) ali pa so se odločili za manjšo hitrost, čeprav je tehnično možna hitrost, ki je enaka ali višja od predlagane, Telekom Slovenije ni dolžan zagotoviti univerzalne storitve. Agencija je v predhodnih odgovorih že večkrat obrazložila, da televizija ni predmet univerzalne storitve, ampak je omenjena le v kontekstu analize trendov na trgu in zmogljivosti posameznih tehnologij.

Glede predlagane hitrosti k uporabniku in od uporabnika agencija sprejema predlog Telekoma Slovenije in bo ustrezno popravila Splošni akt o prenosni hitrosti primerni za funkcionalen dostop do interneta.

V kolikor bo BEREC predpisal minimalne parametre kakovosti, bo agencija predpise preučila in po potrebi ustrezno ukrepala. Ker pa trenutno ni sprejet niti regulatorni okvir, ni realistično pričakovanje, da bodo parametri kakovosti univerzalne storitve s strani BEREC kmalu sprejeti.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo 2. člena (izrazi) in sicer, da se črta izraz »pogostost okvar«, ki nastopa samo v 2. členu ter se nadomesti s parametrom »razpoložljivost storitve«, ki ga je potrebno še definirati.

Odgovor agencije:

Agencija sprejema predlog in bo črtala izraz, ki se ne uporablja. Razpoložljivost storitve je sicer definirana v 10. členu predloga SA, bo pa definicija predstavljena v 2. člen.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga, da se črtajo naslednji parametri kakovosti: minimalna hitrost prenosa podatkov, maksimalna skupna zakasnitev prenosa podatkov in izgube paketov pri prenosu podatkov. Telekom Slovenije obrazloži svoj predlog o črtanju minimalne hitrosti prenosa podatkov, ker ga je možno zagotoviti samo v fiksnem, ne pa tudi v mobilnem omrežju. V satelitskem omrežju pa je kakovost zagotavlja ponudnik storitve in je odvisna od tehničnih razmer. Ukinitve parametrov maksimalna skupna zakasnitev in izguba paketov pa sta parametra, ki ju Telekom Slovenije do sedaj v svojem omrežju ni meril in bi naložitev te obveznosti predstavljala nesorazmerno breme za Telekom Slovenije.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da so parametri kvalitete namenjeni zaščiti koristi končnih uporabnikov. Naložitev obveznosti brez vsaj minimalnih parametrov kvalitete pomeni, da bo storitev za uporabnika manj uporabna in da bo v primeru sporov oteženo odločanje o morebitnih kršitvah na podlagi objektivnih merljivih parametrov. Agencija bo spremenila Splošni akt o kvaliteti univerzalne storitve tako, da poročanje o predmetnih parametrih kvalitete (minimalna prenosna hitrost, maksimalna skupna zakasnitev in izgube podatkov) ne bo več potrebno. Iz tega izhaja, da ponudniku univerzalne storitve meritev teh parametrov ne bo potrebno izvajati ves čas, temveč samo v primeru nadzora ali uporabniškega spora.

Agencija je obdržala predmetni parameter kvalitete, je pa spremenila člen tako, da od izvajalca univerzalne storitve zahteva enako minimalno hitrost prenosa podatkov, kot jo sicer zagotavlja v primerljivih paketih na trgu. S tem agencija omogoča večjo fleksibilnost, hkrati pa preprečuje diskriminacijo upravičencev do univerzalne storitve v primerjavi z uporabniki, ki jim je storitev dostopna pod tržnimi pogoji.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga podaljšanje rokov za izvedbo priključitve (9. člen) in sicer: » (1) Kadar rok za izvedbo začetne priključitve ni vnaprej dogovorjen, ne sme biti povprečni čas, v katerem je bilo v enem letu uspešno izvedenih 95% priključkov, daljši od 15 dni« (v predlogu splošnega akta je bilo 7 dni) ter »(2) Kadar je rok za izvedbo začetne priključitve vnaprej dogovorjen, mora biti v enem letu v dogovorjenem roku izvedenih vsaj 90% začetnih priključitev« (v predlogu splošnega akta 97%). Telekom utemeljuje svoj predlog s tem, da je rok za vzpostavitev satelitskega priključka 30 dni od podpisa pogodbe in zagotovitve tehničnih pogojev za namestitve opreme. Prav tako je iz dosedanjih poročil o kakovosti USO razvidno, da je predpisan rok prekratek.

Odgovor agencije:

Agencija sprejema predloga Telekoma Slovenije za spremembo vrednosti parametrov. Prvotno predlagane vrednosti so enake, kot v trenutno veljavnem splošnem aktu, nove vrednosti pa so nižje zaradi večje vloge satelitskega dostopa.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo drugega odstavka 11. člena (rok odprave napak in okvar): »(2) Povprečni rok odprave napak ali okvar v enem letu ne sme biti daljši od 48 ur za odpravo 80% okvar na dostopovnem delu omrežja in ne daljši od 24 (v predlogu splošnega akta je bilo 12 ur) ur za odpravo 80% drugih napak ali okvar na omrežju izvajalca univerzalne storitve.«

Telekom Slovenije utemeljuje svoj predlog s tem, da je v primeru tehničnih napak na storitvi dostopa do interneta preko satelita, nima vpliva na možnost skrajšanja odprave napak, zato je potrebno to dejstvo upoštevati pri določitvi KPI za odpravo napak.

Odgovor agencije:

Agencija ne sprejema predloga Telekoma Slovenije za spremembo vrednosti parametrov za fiksno in mobilno omrežje. Predlagane vrednosti so enake, kot v trenutno veljavnem splošnem aktu. Agencija pa je za satelitski dostop upoštevala predlog Telekoma Slovenije in povečala čas odprave tehničnih napak v skladu s predlogom Telekoma Slovenije.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo drugega odstavka 12. člena (delež neuspešnih klicev): »(2) Delež neuspešnih klicev znotraj Republike Slovenije v enem letu ne sme preseči 5%, delež neuspešnih klicev v tujino v enem letu pa ne 10%.« (v predlogu splošnega akta 8%).

Telekom Slovenije pojasnjuje, da opaža trend poslabšanja kakovosti parametrov za klice v tujino, na katere nima vpliva.

Odgovor agencije:

Agencija ne sprejema predloga Telekoma Slovenije za spremembo vrednosti parametrov. Predlagane vrednosti so enake, kot v trenutno veljavnem splošnem aktu.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo tretjega odstavka 13. člena in črtanje četrtega odstavka istega člena: »(3) Čas vzpostavljanja zveze, v katerem je vzpostavljenih 95% zvez v Republiki Sloveniji, v enem letu ne sme biti daljši od petih sekund. Čas vzpostavljanja zveze, v katerem je vzpostavljenih 95% zvez v tujino, pa v enem letu ne sme biti daljši od desetih sekund.« (v predlogu splošnega akta osmih sekund).

Telekom Slovenije utemeljuje svoj predlog s poslabšanjem parametrov kakovosti klicev v tujino. Hkrati navaja tudi Pravilnik o kakovosti storitev za enotno evropsko telefonsko številko za klicev v sili 112, ki določa v 8. členu, da čas vzpostavljanja klicev na številko 112, v katerem je vzpostavljenih 80% zvez, v enem letu ne sme biti daljši od osmih sekund«. Telekom Slovenije poudarja, da ne vidi razlogov, da bi bila zahtevana kakovost univerzalne storitve višja od zahtevane kakovosti za klice v sili.

Odgovor agencije:

Agencija v zvezi s tem predlogom Telekoma Slovenije odgovarja, da so predlagane vrednosti enake, kot v trenutno veljavnem splošnem aktu. Upoštevanje predloga Telekoma Slovenije bi pomenilo podaljšanje klicev in slabšo kvaliteto storitev, zato predloga ne bo upoštevala.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo 14. člena: »Operater mora **v fiksnem omrežju** (dopolnitev je poudarjena s **krepko pisavo**) 90% časa dneva izven vršnih ur zagotavljati hitrost dostopa do interneta k naročniku in od naročnika večjo od 80% hitrosti predpisane s Splošnim aktom o določitvi hitrosti primerni za funkcionalen dostop do interneta, na podlagi prvega odstavka 124. člena ZEKom-1. **Vse navedene hitrosti se smatrajo kot hitrosti med modemom naročnika in dostopovnim vozliščem operaterja, kjer se opravljajo meritve hitrosti** (dopolnitev je poudarjena s **krepko pisavo**). Telekom Slovenije utemeljuje svoj predlog s tem, da lahko parametre kvalitete zagotovi le v fiksnem omrežju. V primeru LTE in satelitskega dostopa gre za deljen medij in Telekom Slovenije ne more garantirati parametrov kakovosti. Kakovost storitev v satelitskem omrežju zagotavlja ponudnik storitev. Kontinuirano izvajanje meritev na satelitskem dostopu ni smiselno, saj bi povzročilo uporabo pasovne širine dodeljene naročniku. Telekom Slovenije tudi navaja, da sta maksimalna in običajna razpoložljiva hitrost odvisna od dane linije in se lahko izmerita po aktivaciji storitev. Telekom Slovenije privzeto pri dostopu do interneta prek fiksnih storitev ne uporablja mehanizmov in ukrepov za upravljanje prometa, ki bi lahko vplivali na kakovost storitev dostopa do interneta, na zasebnost končnih uporabnikov in na varstvo osebnih podatkov končnih uporabnikov. Za merjenje predlaganih parametrov je potrebno izvajati teste, za katere je potrebna osebna privolitve naročnikov. Telekom Slovenije pripravlja nadgradnjo, ki bo omogočala redne meritve hitrosti prenosa podatkov za četrti kvartal 2018.

Odgovor agencije:

Agencija se ne strinja s predlogom, da bi zahteve glede zagotavljanja povprečne prenosne hitrosti veljale samo za fiksno omrežje. Agencija je obdržala predmetni parameter kvalitete za vse tipe omrežja, je pa spremenila člen tako, da od izvajalca univerzalne storitve zahteva enako povprečno hitrost prenosa podatkov, kot jo sicer zagotavlja v primerljivih paketih na trgu. S tem agencija omogoča večjo fleksibilnost, hkrati pa preprečuje diskriminacijo upravičencev do univerzalne storitve v primerjavi z uporabniki, ki jim je storitev dostopna pod tržnimi pogoji.

Agencija ne sprejema predloga Telekoma Slovenije glede meritev zakasnitve samo med modemom naročnika in dostopovnim vozliščem operaterja. Meritev prenosne hitrosti preko celega omrežja Telekoma Slovenije, npr. do referenčnega strežnika omogoča, da je meritev narejena na način, ki ne bo bremenil osebja Telekoma Slovenije. Hkrati je s tem preverjena celotna pot podatkov, ki je pod nadzorom izvajalca univerzalne storitve, ne pa samo njen manjši del, kot predlaga Telekom Slovenije. Agencija je dopolnila 22. člen splošnega akta tako, da poročanje o hitrosti ne bo več obvezno v poročilu o izvajanju kakovosti storitev. To pomeni, da stalne meritve ne bodo več potrebne. Meritve pa se bodo izvajale predvidoma v primeru nadzora ali spora končnih uporabnikov.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga črtanje 15. člena (minimalna hitrost prenosa podatkov). Predlog utemeljuje s tem, da je minimalno hitrost prenosa podatkov možno zagotoviti le v fiksnem omrežju, ne pa tudi v mobilnem in satelitskem.

Odgovor agencije:

Agencija predloga o črtanju člena ne sprejema. Agencija je na podlagi navedene pripombe spremenila navedeni člen tako, da od izvajalca univerzalne storitve zahteva enako minimalno hitrost prenosa podatkov, kot jo sicer zagotavlja v primerljivih paketih na trgu. S tem agencija omogoča večjo fleksibilnost, hkrati pa preprečuje diskriminacijo upravičencev do univerzalne storitve v primerjavi z uporabniki, ki jim je storitev dostopna pod tržnimi pogoji.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga črtanje 16. člena (maksimalna skupna zakasnitev prenosu podatkov). Telekom utemeljuje predlog s tem, da ne izvaja aktivno meritev maksimalne skupne zakasnitve prenosa podatkov pri uporabnikih, saj bi to zahtevalo namenski sistem za merjenje teh parametrov. Naložitev te obveznosti bi povzročila nesorazmerno breme. V fiksnem omrežju in LTE omrežju so zakasnitve manjše od 100 ms. Kakovost storitve v satelitskem omrežju je odvisna od danih tehničnih razmer, na katere Telekom Slovenije nima vpliva.

Odgovor agencije:

Agencija bo ohranila navedeni parameter kvalitete. Agencija spreminja predmetni parameter na način, da bo moral izvajalec storitve zagotoviti enako zakasnitev kot jo sicer zagotavlja v primerljivih paketih na trgu. S tem agencija omogoča večjo fleksibilnost ter omogoča ustrezno obravnavo različnih tehnologij, preko katerih izvajalec zagotavlja univerzalno storitev, hkrati pa preprečuje diskriminacijo upravičencev do univerzalne storitve v primerjavi z uporabniki, ki jim je storitev dostopna pod tržnimi pogoji.

Predmetni splošni akt se je spremenil v delu, ki se nanaša na poročanje parametrov kvalitete, kjer poročanje o maksimalni zakasnitvi prenosa podatkov ni več potrebno. S tem izvajalcu univerzalne storitve ne bo potrebno stalno meriti navedenega parametra. Meritev bo potrebna samo v primeru izkazanih potreb npr. spora končnih uporabnikov ali nadzora.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga črtanje 17. člena (izgube paketov pri prenosu podatkov). Telekom utemeljuje predlog s tem, da ne izvaja aktivno meritev izgube paketov pri prenosu podatkov pri uporabnikih, saj bi to zahtevalo namenski sistem za merjenje teh parametrov. Naložitev te obveznosti bi povzročila nesorazmerno breme. Izguba paketov je praviloma precej nižja od 5%, saj se v jedrnem delu omrežja paketi ponovijo, če niso dostavljeni in tako ne pride do izgube.

Odgovor agencije:

Agencija je ohranila navedeni parameter kvalitete. Vrednost parametra ni več podana eksplicitno, temveč bo moral izvajalec storitve zagotoviti enako izgubo paketov kot jo sicer zagotavlja v primerljivih paketih na trgu. S tem agencija omogoča večjo fleksibilnost ter omogoča ustrezno obravnavo različnih tehnologij, preko katerih izvajalec zagotavlja univerzalno storitev, hkrati pa

preprečuje diskriminacijo upravičencev do univerzalne storitve v primerjavi z uporabniki, ki jim je storitev dostopna pod tržnimi pogoji. Predmetni splošni akt se je spremenil v delu, ki se nanaša na poročanje parametrov kvalitete, kjer poročanje o izgubi paketov ni več potrebno. S tem izvajalcu univerzalne storitve ne bo potrebno stalno meriti navedenega parametra. Meritev bo potrebna samo v primeru izkazanih potreb npr. spora končnih uporabnikov ali nadzora.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo drugega in četrtega odstavka 18. člena (minimalna mesečna količina prenesenih podatkov k naročniku): »(2) Izjema je dostop preko satelita, kjer je minimalna mesečna količina podatkov k naročniku, **ki jo mora zagotoviti ponudnik funkcionalnega dostopa do interneta** (dopolnitev je poudarjena s **krepro pisavo**), najmanj 20 GB.« in »(4) Če naročnik prekorači skupno zakupljeno količino podatkov, mu ponudnik lahko do konca obračunskega meseca zniža hitrost prenosa podatkov, vendar ne na manj kot 256 kbit/s (v predlogu splošnega akta je bil 1 Mbit/s) k naročniku in 256 kbit/s od naročnika.«

Telekom Slovenije predlaga spremembo drugega odstavka zaradi jasnosti, spremembo četrtega odstavka pa utemeljujejo s tem, da predlagano hitrost (256 kbit/s od in k naročniku) v primeru prekoračitve ponujajo poslovnim uporabnikom, rezidentom pa samo 64 kbit/s.

Odgovor agencije:

Agencija sprejema predlog in je ustrezno popravila drugi odstavek 18. člena splošnega akta. Agencija je spremenila četrto točko 18. člena na način, da bo moral izvajalec storitve po prekoračitvi zakupljene mesečne količine podatkov zagotoviti enako prenosno hitrost kot jo sicer zagotavlja v primerljivih paketih na trgu. S tem je agencija preprečila diskriminacijo upravičencev do univerzalne storitve v primerjavi z uporabniki, ki jim je storitev dostopna pod tržnimi pogoji.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo besedila iz drugega odstavka 23. člena (ugotavljanje preseganja mejnih vrednosti), tako da se drugi odstavek glasi: »Postopek ugotavljanja ustreznosti, na način iz prvega odstavka tega člena, se uporablja za naslednje parametre:

- **Razpoložljiva** (dopolnitev je poudarjena s **krepro pisavo**) povprečna prenosna hitrost,
- ~~maksimalna skupna zakasnitev prenosa podatkov,~~
- ~~izgube paketov pri prenosu podatkov. (prečrtani tekst naj se po predlogu Telekomu Slovenije črta)~~

Telekom ponovno pojasnjuje, da ne izvaja meritev zakasnitev prenosa podatkov in izgube paketov pri uporabnikih in da bi naložitev te obveznosti predstavljala nesorazmerno breme. Telekom Slovenije tudi pripomni, da meritve hitrosti na naročnikovi opremi ne odražajo dejanskih hitrosti dostopa. Različne aktivnosti na internetu zahtevajo različno visoke hitrosti in redne meritve ne pokažejo dejanske razpoložljivosti ampak le povprečno uporabo, ki je lahko tudi precej nižja, če naročnik uporablja storitve, ki ne potrebujejo visoke hitrosti. V tem primeru ni možno trditi, da je

vrednost parametra nezadovoljiva. Zato je obvezno izpostaviti, da se meri razpoložljiva hitrost do interneta in ne povprečna uporaba.

Odgovor agencije:

*Agencija spreminja ime v **običajno razpoložljiva prenosna hitrost**. Navedeno ime se uporablja v uredbi TSM. Predlogov o črtanju parametrov kvalitete agencija ne sprejema. Agencija pojasnjuje, da je predmetni splošni akt spremenjen tako, da se navedene meritve ne bodo izvajale stalno, temveč samo v primeru izkazanih potreb npr. spora končnih uporabnikov ali nadzora.*

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga spremembo 24. člena (prenehanje veljavnosti): »Z dnem začetka uporabe tega splošnega akta preneha veljati Splošni akt o kakovosti univerzalne storitve (Uradni list RS, št. 71/13) **z izjemo določb, ki opredeljujejo merjene in beleženje parametrov kakovosti storitev, povezanih z izvajanjem univerzalne storitve, ki se prenehajo uporabljati s 1. 7. 2018.** (dopolnitev je poudarjena s **krepko pisavo**).

Telekom Slovenije navaja, da je potrebno narediti prilagoditve obstoječega načina merjenja in beleženja parametrov, zato je smiselno, da se določi obdobje, v katerem se bo poročalo po trenutno veljavnem aktu (prva polovica leta 2018).

Odgovor agencije:

Agencija sprejema predlog in je ustrezno popravila splošni akt.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o kakovosti:

Telekom Slovenije predlaga dopolnitev 25. člena (začetek veljavnosti) z dodatnim odstavkom: »(2) Določbe tega splošnega akta, ki opredeljujejo merjenje in beleženje parametrov kakovosti storitev, povezanih z izvajanjem univerzalne storitve, se pričnejo uporabljati s 1.7.2018 z izjemo določb, ki opredeljujejo merjenje in beleženje parametrov za kakovost funkcionalnega dostopa do interneta, ki se pričnejo uporabljati s 1.1.2019«.

Telekom Slovenije utemelji svoj predlog s tem, da bi se poročanje v skladu z novimi zahtevami začelo izvajati od 1.7. naprej za parametre, ki jih je potrebno prilagoditi novim zahtevam. Za merjenje in beleženje novih parametrov za kakovost funkcionalnega dostopa do interneta pa je potrebno narediti nadgradnjo omrežja, pripraviti poročilni sistem in testirati rešitev pred uvedbo v produkcijo. Meritve bo Telekom Slovenije lahko zagotovil v četrtem kvartalu 2018, poročanje o kakovosti pa z letom 2019.

Odgovor agencije:

Agencija delno sprejema ta predlog in je popravila splošni akt na način, da se bodo določila, povezana z merjenjem in beleženjem parametrov kakovosti storitev pričnejo uporabljati s 1.7.2018. Ker pa je agencija popravila splošni akt na način, da poročanje in s tem meritve teh parametrov kvalitete ne

bodo več potrebne, tudi ni več potrebno dodatno prehodno obdobje za vzpostavitev sistema za merjenje parametrov kakovosti dostopa do interneta.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

Telekom Slovenije navaja, da je agencija v preteklosti večkrat obljubila, da bo pripravila podrobnejše smernice za uporabo modela za izračun neto stroškov univerzalne storitve. Glede na to, da je Telekom Slovenije vsako leto znova uveljavljal neto stroške zagotavljanja univerzalne storitve, je za smernice zainteresiran, saj mu bodo pripomogle k uspešnemu uveljavljanju neto stroškov. V zvezi s tem so bili v letu 2013 že sestanki na to temo, ki jih je agencija v zadnjem kvartalu 2013 opustila, ne da bi se v tem času uspeli dogovoriti za ustrezen model za izračun povračila. Po mnenju Telekoma Slovenije predlog Splošnega akta ni toliko izboljššan, da bi omogočal učinkovito pripravo in uveljavljanje neto stroškov. Telekom Slovenije je že v letu 2014 v dopisu »Pripombe oz. mnenje na analizo univerzalne storitve priključitve na javno komunikacijsko omrežje in dostopa do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji« agencijo pozval, da natančno definira pravila, ki bodo osnova za zaprosilo za nadomestilo neto stroškov. Hkrati pa Telekom Slovenije agencijo poziva, naj bodo pravila za uveljavljanje povračila neto stroškov jasna, transparentna in predvidljiva.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da v preteklosti ni obljubila podrobnejših smernic za uporabo modela za izračun neto stroškov univerzalne storitve, temveč le, da bo Splošni akt o izračunu neto stroškov napisan bolj jasno, kar je tudi eno od izhodišč pri spremembi predmetnega splošnega akta. Agencija je pri pripravi predloga Splošnega akta o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve že upoštevala navedeni poziv izražen s strani Telekoma Slovenije, da naj jasno, transparentno in predvidljivo opredeli pravila za uveljavljanje nadomestila neto stroškov. Agencija je namreč v predlogu splošnega akta podrobneje opredelila metodologijo izračuna, pri čemer je izrecno navedla, da morajo biti jasno razvidni vsi stroški, prihodki in koristi, ki jih ima izvajalec z izvajanjem univerzalne storitve, pri tem je za vsako od storitev iz najmanjšega nabora univerzalne storitve določena tudi enota za izračun neto stroškov. Nadalje je v predlogu podrobneje opredelila dvostopenjski postopek ugotovitve dobičkonosnosti posameznega priključka, ki upošteva tudi kriterij obstoja konkurence. Z namenom poenostavitve in preglednosti izračuna neto stroškov sta v predlaganem splošnem aktu vključeni le dve vrsti nematerialnih koristi in sicer: koristi zaradi prepoznavnosti blagovne znamke in dobrega imena družbe ter koristi od oglaševanja na javnih telefonskih govorilnicah, za kar je opredeljen postopek vrednotenja. Iz predhodno navedenih razlogov predlog splošnega akta opredeljuje postopek presoje, ali izvajanje univerzalne storitve in s tem povezani neto stroški izvajanja le-te predstavljajo neupravičeno breme za izvajalca, pri čemer je izpostavljeno tudi ugotavljanje in upoštevanje izvajalčeve stroškovne in tehnološke učinkovitosti zagotavljanja univerzalne storitve.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

Telekom Slovenije meni, da je v 4.členu (priključitev na javno komunikacijsko omrežje in dostop do javno dostopnih telefonskih storitev premalo definiran postopek izračuna nedobičkonosnega priključka. Agencija v 6. odstavku opredeljuje, kdaj bo izvajalec univerzalne storitve upravičen do nadomestila neto stroškov. Posredovano lokacijo bo preverjala agencija, pri tem pa izvajalec

univerzalne storitve nima dostopa do informacij, ki bi mu omogočale ugotavljati upravičenost zahtevka: Telekom Slovenije zato agenciji predlaga, da v splošnem aktu omogoči izvajalcu univerzalne storitve predhodno preverjanje kriterijev pokrivanja pri agenciji.

Odgovor agencije:

Agencija je prepričana, da je postopek izračuna nedobičkonosnega priključka (4. člen - priključitev na javno komunikacijsko omrežje in dostop do javno dostopnih telefonskih storitev) definiran dovolj podrobno in dodaja, da bo skladno s pripombo družbe T-2, kot d alinea v šesti točki 4. člena Splošnega akta o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve vključila predlagani kriterij – ali je na lokaciji načrtovana izgradnja priključka s sofinanciranjem iz javnih sredstev.

Agencija sprejema pripombo Telekoma Slovenije o dostopu do informacij, ki bi izvajalcu univerzalne storitve omogočale ugotavljanje upravičenosti. Z namenom večje transparentnosti in preprečevanja uveljavljanja neupravičenih zahtevkov, je agencija v predmetni odstavku Splošnega akta o izračunu neto stroškov univerzalne storitve dodala določilo, s katerim je izvajalec univerzalne storitve pri agenciji pred priključitvijo dolžan preveriti upravičenost konkretnega naročnika na univerzalno storitev. Agencija ima v postopku ugotavljanja upravičenosti v primeru dvoma tudi možnost vprašati potencialnega ponudnika ali ja na določenem naslovu možno zagotoviti priklop z zahtevano prenosno hitrostjo in ustrezno kvaliteto. Agencija hkrati s tem odgovorom navaja tudi dopolnitev Splošnega akta o kakovosti univerzalne storitve, in sicer določilo, da se čas, ki preteče od zaprosila za preverjanje podatkov do odgovora agencije ne šteje v rok za izvedbo začetne priključitve. Izvajalec mora v svojem zahtevku v skladu s petim odstavkom 4. člena v strojno berljivem formatu navesti seznam naslovov obliki HSMID (Medresorski identifikator naslova dela stavbe) ali v obliki y in x koordinat v državnem koordinatnem sistemu (GK) za naslove, kjer v registru na dan oddaje tega zahtevka podatek o HSMID ne obstaja.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

Telekom Slovenije predlaga črtanje 8. člena (simulacija poslovanja brez obveznosti univerzalne storitve).

Odgovor agencije:

Agencija predlaga Telekomu Slovenije ne more sprejeti, saj je podlaga za vsebino navedenega člena v drugem odstavku 125. člena ZEKom -1. Neto stroški zagotavljanja univerzalne storitve se namreč izračunajo kot razlika med neto stroški izbranega izvajalca, če deluje z obveznostmi izvajanja univerzalne storitve in če deluje brez teh obveznosti.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

Telekom Slovenije glede 10. člena (prepoznavnost blagovne znamke in dobro ime družbe) izpostavlja, da ni opredeljeno kdo bo cenilca zagotovil, kam se bodo šteli stroški ceditve, kot tudi nejasnost morebitnega preverjanja ceditve s strani agencije.

Odgovor agencije:

V zvezi s to pripombo, agencija odgovarja, da ZEKom-1 v drugem odstavku 125. člena zahteva upoštevanje nematerialne koristi pri izračunu neto stroškov. Agencija meni, da izvajalec univerzalne storitve skladno s svojim poslovnim modelom, kot tudi iz splošnih poslovnih razlogov, dosledno skrbi za prepoznavnost blagovne znamke in dobro ime družbe, kar redno presoja in vrednotijo neodvisni cenilci. Agencija meni, da pridobitev podatkov in informacij o obsegu predmetnih nematerialnih koristi ne predstavlja dodatnih obremenitev za izvajalca univerzalne storitve. V sled navedenega agencija te pripombe ne bo upoštevala.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

V pripombi v zvezi z 11. členom (oglaševanje na javnih telefonskih govorilnicah) Telekom Slovenije izpostavlja dejstvo, da jih po podatkih agencije uporablja le še 1 odstotek vprašanih in navaja mnenje, da bi ocenjevanje te nematerialne koristi povzročilo več stroškov, kot bi tako oglaševanje lahko prineslo prihodkov in nadalje predlaga črtanje tega člena.

Odgovor agencije:

Agencija te pripombe ne sprejema in ob tem pojasnjuje, da so javne telefonske govorilnice last izvajalca predmetne univerzalne storitve, kar mu omogoča brezplačno oglaševanje in s tem nematerialno korist. Z vidika končnega uporabnika takšno oglaševanje tudi omogoča večjo prepoznavnost dejavnosti izvajalca in dobrega imena družbe.

Telekom Slovenije, pripomba na Splošni akt o izračunu neto stroškov:

Telekom Slovenije navaja, da bo odločba USO prenehala veljati konec 2019, kar pomeni, da bo agencija čez leto dni morala začeti s postopki za pripravo novega razpisa za zagotavljanje univerzalnih storitev. V tem času bodo operaterji, ki so izrazili tržni interes, zagotovili priključke v skladu s tem, prav tako pa bodo v izgradnji priključki v skladu z GOŠO 3. Čez eno leto bodo razmere na trgu veliko bolj jasne in stabilne, agencija pa bo imela dovolj časa za kvalitetno in poglobljeno analizo, ki bo pripeljala do najbolj optimalne rešitve zadovoljevanja potreb po širokopasovnih priključkih tako za potrošnike, kot za operaterje. Telekom Slovenije tako poziva agencijo, da objavljene dokumente ponovno preuči in jih prilagodi na dejansko stanje na trgu in s tem ne postavlja dodatnih ovir za investiranje v omrežje, ki že poteka v skladu s strategijo Digitalna Slovenija 2020. Po mnenju Telekoma Slovenije je naložitev predlaganih obveznosti povsem nesmiseln ukrep, zato predlaga, da agencija predlog v celoti umakne.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da bo rok za doseganje načrtovane hitrosti iz dokumenta Digitalna Slovenija 2020 uresničen na področjih, kjer so operaterji izrazili tržni interes. Za preostala, nezanemarljivo velika območja v državi je v teku razpis, ki se bo iztekel šele konec leta 2021. Agencija s predlagano spremembo predmetnih splošnih aktov vsem prebivalcem teh območij omogoča takojšnji širokopasovni dostop do interneta in jim s tem zagotavlja digitalno vključenost danes, ne pa šele po

izvedbi vseh zgoraj navedenih investicij. Agencija ponovno poudarja, da izrecno spodbuja najbolj ekonomično rešitev, ki tipično ne zahteva drage (nad)gradnje omrežja, temveč samo poseg na mestu omrežne priključne točke, ki se v ničemer ne razlikuje od podobnih posegov, ki jih operaterji dnevno izvajajo na komercialni osnovi.

Nadalje agencija pojasnjuje, da bo ponovna analiza čez leto in pol v skladu z zakonom opravljena in da bo tedaj tudi priložnost za morebitno korekcijo ukrepov. Čakati z ukrepi toliko časa pomeni, da bodo naročniki na območjih, kjer je kakovost in dostopnost storitev že sedaj zelo podpovprečna, še nadalje prisiljeni v digitalno izključenost, kar je s stališča enakomernega regionalnega razvoja povsem nesprejemljivo. Agencija je obveznost naložila po skrbnem premisleku in na način, ki omogoča ekonomično ponujanje storitev z minimalnim izkrivljanjem stanja na trgu in ne predstavlja nesorazmernega bremena ne za izvajalca univerzalne storitve, ne za preostale operaterje.

SOEK, pripomba na analizo:

Po mnenju SOEK je predlog agencije preuranjen, zastavljeni cilj pa preveč ambiciozen in nepredvidljiv. Uvedba sprememb bo škodljiva tako za operaterje kot tudi za končne uporabnike, kar bo SOEK utemeljil v nadaljevanju. SOEK poziva agencijo, da ustavi nadaljnje aktivnost na tem področju ter revizijo odloži na primernejši čas, vsaj za eno leto, saj sedaj veljavna odločba o določitvi izvajalca univerzalnih storitev velja še do 2. 12. 2019. SOEK predlaga, da agencija v nadaljevanju določi okoliščinam primernejšo nižjo hitrost za funkcionalen dostop do interneta, ki je 1 Mbit/s oziroma hitrost, ki ni višja od 4 Mbit/s, pri tem pa določi tudi primeren čas za njeno implementacijo.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je predlagana hitrost določena v skladu z ZEKom-1. Iz analize agencije tudi izhaja, da potencialnih upravičencev ni nesorazmerno veliko. Agencija je pri izbiri tehnoloških možnosti dopustila izvajalcu proste roke in ga tudi zavezala, da svoje obveznosti izpolni na ekonomsko najbolj ugoden način. Leta 2019, bo agencija pred iztekom veljavnosti trenutno veljavnih odločb o določitvi izvajalcev univerzalne storitve, ponovno analizirala trg in preučila tudi učinke sedaj predlaganih ukrepov. Agencija meni, da je odlaganje ukrepov diskriminatorno do prebivalcev, ki nimajo dostopa do primernih sodobnih komunikacij.

Agencija ugotavlja, da bo rok za doseganje načrtovane hitrosti iz dokumenta Digitalna Slovenija 2020 uresničen na področjih, kjer so operaterji izrazili tržni interes. Za preostala, nezanemarljivo velika območja v državi je v teku razpis, ki se bo iztekel šele konec leta 2021. Agencija s predlagano spremembo predmetnih splošnih aktov vsem prebivalcem teh območij omogoča takojšnji širokopasovni dostop do interneta in jim s tem zagotavlja digitalno vključenost danes, ne pa šele po izvedbi vseh zgoraj navedenih investicij. Agencija ponovno poudarja, da izrecno spodbuja najbolj ekonomično rešitev, ki tipično ne zahteva drage (nad)gradnje omrežja, temveč samo poseg na mestu omrežne priključne točke, ki se v ničemer ne razlikuje od podobnih posegov, ki jih operaterji dnevno izvajajo na komercialni osnovi.

Agencija je glede na pripombe zainteresirane javnosti sprejela odločitev, da se prenosno hitrost primerno za funkcionalen dostop do interneta zniža na 4Mbit/s do uporabnika. Navedena hitrost bo

omogočala digitalno vključenost na skromnejši, a še primeren način, in hkrati znižala stroške izvajanja univerzalne storitve.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK uvodoma poudari, da od zadnje analize, ki jo je izvedla agencija ob določitvi izvajalca univerzalne storitve 2016, do danes ni prišlo do tako velikih sprememb na trgu, da bi opravičevale tako veliko spremembo hitrosti, primerne za funkcionalen dostop do interneta.

Odgovor agencije:

Agencija v svoji analizi navaja spremembe na trgu ter navaja tudi slabe rezultate merjene z DESI. Pri tem je v povzetku izpostavljena slaba povezljivost (connectivity). Vrednost enega od kazalcev, NGA coverage, se je sicer izboljšala, vendar je kljub temu pri tem kazalcu Slovenija nazadovala za eno mesto. V navedenem času se je tudi zelo izboljšala ponudba zlasti z izpolnitvijo obveznosti pokrivanja LTE ter z dodatno ponudbo, ki omogoča kombinacijo dostopa do interneta preko fiksnega in LTE omrežja na fiksni lokaciji. Ravno tako se pojavljajo tudi spremembe na strani povpraševanja. Glede prenosne hitrosti primerne za funkcionalen dostop do interneta se je agencija odločila, da bo upoštevala pripombo Telekoma Slovenije iz javne razprave in znižala prenosno hitrost na 4 Mbit/s k uporabniku.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK navaja, da so operaterji pričeli z izpolnjevanjem zavez, podanih v okviru tržnega interesa ter da je v teku razpis za gradnjo odprtih širokopasovnih omrežij (OŠO 3). Financiranje gradnje OŠO iz javnih sredstev ob hkratni naložitvi obveznosti zagotavljanja širokopasovnega dostopa v okviru univerzalnih storitev, bi predstavljalo kršitev pravil o državni pomoči.

Odgovor agencije:

Agencija poudarja, da je obveznost univerzalne storitve podana samo v primeru, da končni uporabnik nima alternativnega dostopa do storitev po dostopni ceni na trgu. V primeru realizacije tržnega interesa ali izpolnitve obveznosti iz naslova OŠO, imajo končni uporabniki alternativni dostop in torej niso več upravičeni do univerzalne storitve.

Agencija je v Splošni akt o izračunu neto stroškov univerzalne storitve dodala točko, ki izključuje nadomestilo neto stroškov izvajanja univerzalne storitve za vse priključke, za katere je izvajalec univerzalne storitve prejel oziroma bo prejel javna sredstva.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK poudarja, da bi morala agencija predhodno izvesti tudi analizo sprememb, ki jih prinaša predlog Enotnega Evropskega komunikacijskega zakonika (Recast), ki uveljavlja univerzalne storitve kot varovalo, če vsi ostali mehanizmi ne uspejo zgotoviti dostopa do interneta. Novost je tudi, da se

univerzalna storitev ne osredotoča več na hitrost, temveč na hitrost v odnosu do storitev, do katerih mora imeti vsak prebivalec EU dostop. Predlagan je tudi koncept socialnih tarif.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da področna zakonodaja obravnava univerzalno storitev kot varovalo, če vsi ostali mehanizmi ne uspejo zagotoviti dostopa do interneta, saj je v tretjem odstavku 115. člena ZEKom-1 izrecno zapisano, da v kolikor ima končni uporabnik na voljo alternativni dostop do storitev po dostopni ceni na trgu, ni upravičen do univerzalne storitve. Odločitev agencije v ničemer ne spreminja navedenega dejstva. Hkrati pa agencija tudi pojasnjuje, da predlog Enotnega evropskega komunikacijskega zakonika še vedno ni sprejet. Ureditev na področju socialnih tarif je torej v skladu s trenutno veljavno zakonodajo.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK meni, da je glede na sprejem Načrta razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020, naložitev širokopasovnega dostopa do interneta kot funkcionalni dostop do interneta, povsem nesorazmeren ukrep. Načrt predvideva pokritje 96% prebivalcev s 100 Mbit/s internetom in 4% s 30 Mbit/s, izbrani ponudnik dostopa do storitev USO pa bi moral v pokritje z 1, 2, ali 4 Mbit/s omrežjem investirati več deset milijonov evrov, katere bi leto dni kasneje nadomestilo zmogljivejše omrežje, kar predstavlja finančno nesorazmerno in neupravičeno breme.

Odgovor agencije:

Agencija ugotavlja, da bo rok za doseganje načrtovane hitrosti iz dokumenta Digitalna Slovenija 2020 uresničen na področjih, kjer so operaterji izrazili tržni interes. Za preostala, nezanemarljivo velika območja v državi je v teku razpis, ki se bo iztekel šele konec leta 2021. Agencija s predlagano spremembo predmetnih splošnih aktov vsem prebivalcem teh območij omogoča takojšnji širokopasovni dostop do interneta in jim s tem zagotavlja digitalno vključenost danes, ne pa šele po izvedbi vseh zgoraj navedenih investicij. Agencija ponovno poudarja, da izrecno spodbuja najbolj ekonomično rešitev, ki tipično ne zahteva drage (nad)gradnje omrežja, temveč samo poseg na mestu omrežne priključne točke, ki se v ničemer ne razlikuje od podobnih posegov, ki jih operaterji dnevno izvajajo na komercialni osnovi. Zaradi navedenega se agencija ne strinja, da je naložitev obveznosti nesorazmeren ukrep. Z namenom večje transparentnosti in preprečevanja uveljavljanja neupravičenih zahtevkov, je agencija v Splošni akt o izračunu neto stroškov univerzalne storitve dodala določilo, s katerim izvajalec univerzalne storitve pri agenciji pred priključitvijo preveri upravičenost konkretnega naročnika na univerzalno storitev. Agencija ima v postopku ugotavljanja upravičenosti v primeru dvoma tudi možnost vprašati potencialnega ponudnika ali ja na določenem naslovu možno zagotoviti priklop z zahtevano prenosno hitrostjo in ustrezno kvaliteto.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK navaja ugotovitev agencije, da na trgu še vedno obstaja povpraševanje po najbolj osnovnih komunikacijskih storitvah, ki mu ni mogoče zadostiti s komercialno ponudbo na trgu, zato SOEK predlaga, da agencija podaljša obstoječe stanje še za tri leta. Tedaj bo tudi jasna realizacija Načrta

razvoja širokopasovnega omrežja in tudi potreba po zagotavljanju širokopasovnega dostopa v okviru univerzalne storitve.

Odgovor agencije:

Agencija poudarja, da je možno naročiti tudi samo telefonijo, če upravičenec to želi (v skladu s šestim odstavkom 120. členom ZEKom-1 morajo biti tudi cene določene tako, da naročnikom ni treba plačati še storitev, ki niso potrebne ali zahtevane). Širokopasovni dostop do interneta je izvajalec univerzalne storitve dolžan zagotoviti samo na izrecno zahtevo upravičenca.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK izraža svojo zaskrbljenost, da agencija tako hitro spreminja stališče, še zlasti ker ima sprememba tako pomemben vpliv na poslovanje in investicijske načrte operaterjev. SOEK zaradi tega poziva agencijo, da naj čimprej pripravi regulatorno strategijo, ki naj vsebuje predvidene regulatorne aktivnosti vsaj za prihodnje tri letno obdobje. Po sprejeti strategiji se bodo lahko operaterji primerneje pripravili na regulatorne obveznosti in načrtovali poslovanje, strategije in prihodnje investicije.

Odgovor agencije:

Agencija pripravlja regulatorno strategijo v skladu z določili ZEKom-1. Agencija se zaveda vpliva regulatorne strategije na poslovanje vseh operaterjev in na nadaljnji razvoj panoge, zato pripravlja strategijo z vso skrbnostjo in jo bo objavila v predpisanem roku (ta še ni potekel).

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK ugotavlja, da se je agencija odločila spremembe uvajati v času, ko je še veljavna odločba o določitvi izvajalca univerzalne storitve (do decembra 2019), do česar se agencija ne opredeli specifično, razen ugotovitve, da na izvajalca ne bo vplivala bistveno. Menimo, da ta ugotovitev ni pravilna, glede na to, da ima izvajalec precej kratek rok za prilagoditev obveznostim, ki jih prinašajo spremembe splošnih aktov.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da je v prvi točki izreka odločbe št. 8243-8/2016/4 z dne 24. 11. 2016 zapisano, da mora izvajalec univerzalne storitve ponujati storitev v skladu z vsakokrat veljavnimi splošnimi akti. Agencija poudarja, da izrecno spodbuja najbolj ekonomično rešitev, ki tipično ne zahteva drage (nad)gradnje omrežja, temveč samo poseg na mestu omrežne priključne točke, ki se v ničemer ne razlikuje od podobnih posegov, ki jih operaterji dnevno izvajajo na komercialni osnovi. Poleg tega je agencija na podlagi pripomb iz javne razprave znižala prenosno hitrost ter podaljšala nekatere predlagane roke za izvedbo posameznih dejanj, kar izvajalcu univerzalne storitve olajšuje izvajanje obveznosti. Zaradi navedenega se agencija ne strinja, da je rok za prilagoditev obveznostim prekratek. Agencija je tudi upoštevala pripombe Telekoma Slovenije in umaknila obvezne meritve, ki bi zahtevale daljše obdobje prilagoditve ter podaljšala prehodno obdobje za poročanje.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK navaja, da bodo napovedane spremembe imele precejšen vpliv tudi na preostale operaterje, ki bodo financirali kompenzacijski sklad in zaradi tega bodo morali zmanjšati svoje lastne investicije.

Odgovor agencije:

Agencija se zaveda nevarnosti dodatnih stroškov v času velikih investicij v omrežja naslednje generacije, zato je v predlogu Splošnega akta o določitvi neto stroškov izrecno navedeno, da je možno zaprositi za povrnitev stroškov izključno v višini najbolj ekonomične rešitve. Na ta način agencija spodbuja racionalno porabo sredstev za zagotavljanje univerzalne storitve, s tem pa minimizira vpliv izvajanja univerzalne storitve na investicijske načrte operaterjev. Agencija je dodatno še znižala stroške zagotavljanja prenosne hitrosti, primerne za funkcionalen dostop do interneta s tem, da je prislunila predlogu Telekoma Slovenije in znižala prenosno hitrost k uporabniku na 4 Mbit/s, s čimer se je zmanjšalo število potencialnih upravičencev za univerzalno storitev.

Agencija je v Splošni akt o izračunu neto stroškov univerzalne storitve dodala določilo, da za priključke, za katere bo izvajalec univerzalne storitve prejel javna sredstva, ni mogoče uveljavljati neto stroškov, kar skupaj z določilom, da so iz izračuna neto stroškov izključeni tudi priključki na območjih, kjer je izvajalec univerzalne storitve izrazil trži interes, predstavlja dodatno garancijo za minimalni vpliv.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK ob upoštevanju, da je nabor univerzalne storitve določen do decembra 2019, da se izvaja gradnja omrežij naslednje generacije, da se je pričel izvajati projekt gradnje OŠO, da se pripravljajo spremembe na nivoju EU ter da veliko držav, ki bi širokopasovno storitev sploh vključile univerzalno storitev, poziva agencijo, da ne uvaja nepotrebnih sprememb, da prihodnje leto skrbno spremlja razvoj na področju gradnje omrežij, sodeluje z državo pri spodbujanju ne samo primernega investicijskega okolja (s sprejemom moderne vzpodbudne zakonodaje) pač pa tudi modernizaciji in digitalizaciji Slovenije, ki naj vzpodbudi povpraševanje po internetu.

Odgovor agencije:

Agencija ugotavlja, da bo rok za doseganje načrtovane hitrosti iz dokumenta Digitalna Slovenija 2020 uresničen na področjih, kjer so operaterji izrazili trži interes. Za preostala, nezanemarljivo velika območja v državi je v teku razpis, ki se bo iztekel šele konec leta 2021. Agencija s predlagano spremembo predmetnih splošnih aktov vsem prebivalcem teh območij omogoča takojšnji širokopasovni dostop do interneta in jim s tem zagotavlja digitalno vključenost danes, ne pa šele po izvedbi vseh zgoraj navedenih investicij. Agencija ponovno poudarja, da izrecno spodbuja najbolj ekonomično rešitev, ki tipično ne zahteva drage (nad)gradnje omrežja, temveč samo poseg na mestu omrežne priključne točke, ki se v ničemer ne razlikuje od podobnih posegov, ki jih operaterji dnevno izvajajo na komercialni osnovi.

Agencija tudi skrbno spremlja stanje in trende na trgu ter se bo ustrezno in pravočasno odzvala na dogajanja tudi v prihodnje.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK meni, da bi se presoja upravičenosti spremembe morala začeti z analizo stanja, ki naj ji sledi javna predstavitev ter javno posvetovanje, ki se zaključi s sprejemom ustreznih dokumentov (ki traja vsaj pol leta), nato pa postopek določitve izvajalca univerzalne storitve (ki traja vsaj pol leta). Pri tem je SOEK mnenja, da je agencija že opravila veliko dela s pričujočo analizo, ter bo revizija iz tega razloga precej olajšala nadaljnje delo naslovnega organa.

Odgovor agencije:

Glede na poudarjeno dolgotrajnost postopkov (vsaj pol leta za sprejem splošnih aktov in nato še vsaj dodatnega pol leta za določitev izvajalca univerzalne storitve), bi morala agencija čez nekaj mesecev začeti z revizijo pravkar zaključene analize, kar bi pomenilo nepotrebno podvajanje dela. Agencija ugotavlja, da je primernejše uveljaviti spremembe SA in po potrebi spremeniti ukrepe ob naslednjem razpisu za izvajalca univerzalne storitve, kot pa še naprej puščati področje v dosedanjem stanju, ki pomeni digitalno izključenost dela gospodinjstev na redko naseljenih področjih do realizacije investicij (do 2021).

SOEK, pripomba na analizo:

Člani SOEK so mnenja, da tako niso izpolnjeni pogoji za tako ambiciozen preskok pri določitvi funkcionalne hitrosti dostopa do interneta v času, ko potekajo gradnje na osnovi izraženega tržnega interesa in ko potekajo priprave na gradnjo OŠO. Ravno tako tudi pregled praks drugih držav članic EU, ki ne določajo tako visokih ciljev, pa gre za države, ki so pravočasno implementirale Direktivo o nižanju stroškov gradenj kot tudi za države, ki so znatno financirale gradnjo omrežij naslednje generacije. Obveznost nudenja širokopasovnega dostopa v okviru univerzalne storitve so do sedaj regulatorji naložili samo v sedmih evropskih državah, v nobenem primeru pa še ni bila naložena obveznost širokopasovnega dostopa do interneta s hitrostjo 10 Mbit/s, ki bi bila uveljavljena pred letom 2021. Naložene obveznosti so trenutno od 1 Mbit/s do maksimalno 4 Mbit/s).

Odgovor agencije:

Agencija navaja, da je naložila obveznost v času, ko omrežja še niso izgrajena in na njih še ne poteka ponujanje storitev. Večina omrežij bo predana v uporabo tik pred rokom, s tem, da se gradnja OŠO šele pripravlja in še ni mogoče niti oceniti, kdaj in kje bo imela svoje učinke. S stališča končnega uporabnika to lahko v praksi pomeni še nekaj let čakanja na širokopasovni internet, kar pomeni, da bo digitalna izključenost še trajala. Agencija se je odločila za spodbujanje ekonomsko najbolj ugodne rešitve, hkrati pa poudarja, da upravičencev ni veliko, ter da zaradi tega ne bo velikega pritiska na finančne vire operaterjev. Število upravičencev in s tem stroški zagotavljanja univerzalne storitve bodo še dodatno padli zaradi tega, ker je agencija upoštevala predlog operaterjev (zainteresirane javnosti) in znižala prenosno hitrost do uporabnika na 4 Mbit/s.

SOEK, pripomba na analizo:

SOEK tudi navaja, da je izvedba predlaganih sprememb sporna s stališča regulatorne predvidljivosti, ker se uvajajo spremembe v času zdaj veljavnih odločb. Spremembe bi vse operaterje prisilile k nenačrtovanim in nesorazmernim stroškom (vplačila v sklad) za zelo majhen in slabo preišljen učinek. Takšne odločitve bi organ zaznamovale z očitkom nezakonnosti.

Odgovor agencije:

Agencija pojasnjuje, da so predlagane spremembe splošnih aktov v skladu z ZEKom-1. Predlagane spremembe so glede na rezultate podrobnejše geografske in tehnične analize, ki jo je pripravila in objavila agencija, upravičene in sorazmerne. Ker je agencija izrecno omejila sofinanciranje drugih operaterjev na najbolj ekonomično rešitev in zmanjšala prvotno predlagano prenosno hitrost in s tem število upravičencev, stroški ne bodo veliki, in ne morejo biti razlog za očitek o regulatorni nepredvidljivosti. Agencija je tudi prisluhnila predlogom iz javne razprave in sprejela vse smiselne predloge s ciljem, da se minimizirajo stroški izvajanja univerzalne storitve, vključno z znižanjem prenosne hitrost, ki ima največji doprinos k znižanju stroškov, hkrati pa upravičenci še vedno dobijo storitev, ki jim omogoča digitalno vključenost.